

Hallituksen esitys Eduskunnalle Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Turussa 9 päivänä kesäkuuta 2001 allekirjoitetun puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta Tanskan kuningaskunnan, Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen.

Sopimuksen tarkoituksena on luoda poliittiset ja oikeudelliset puitteet sopimuspuolten

puolustusmateriaaliteollisuuden yhteistyön laajentamiselle niin, että pohjoismainen ja sen mukana kotimainen puolustusmateriaaliteollisuus säilyisi elinkelpoisena ja kilpailukykyisenä kiristyvässä markkinatilanteessa. Sopimus sisältää määräyksiä muun muassa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden huoltovarmuuden turvaamisen järjestämisestä ja vientivalvontamenettelystä niin sopimuspuolten välillä kuin myös

kolmansiin maihin nähden. Sopimus sisältää myös määräyksiä teollisesta yhteistyöstä (vastakaupoista).

Sopimuksella ei muuteta Suomen muita kansainvälisiä sitoumuksia ja velvoitteita. Sopimuksessa tarkoitettu yhteistyö tehdään sopimuspuolten lainsäädännön ja määräysten mukaisesti.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä siihen liittyvä ehdotus laiksi puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun sopimuksen tallettaja on vastaanottanut kaikkien sopimuksen allekirjoittajien ratifioimis- tai hyväksymiskirjat. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö.....	4
<i>Pohjoismainen yhteistyö.....</i>	4
<i>Länsi-Euroopan puolustusmateriaaliryhmä (WEAG).....</i>	5
<i>Euroopan Unioni.....</i>	5
<i>Kansainvälinen yhteistyö vientivalvonnassa.....</i>	6
<i>Muu puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö.....</i>	6
1.2. Suomen lainsäädäntö ja nykytilan arviointi.....	6
<i>Huoltovarmuus.....</i>	6
<i>Maastavientilainsäädäntö.....</i>	7
<i>Teollinen yhteistyö.....</i>	8
<i>Nykytilan arviointi.....</i>	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
2.1. Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö	9
2.2. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten keskeiset ehdotukset.....	10
3. Esityksen vaikutukset	10
3.1. Taloudelliset vaikutukset.....	10
3.2. Yritysvaikutukset.....	11
3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	11
3.4. Ympäristövaikutukset.....	11
3.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	11
3.6. Aluepoliittiset vaikutukset	11
4. Asian valmistelu.....	11
4.1. Sopimusneuvottelut	11
4.2. Esityksen valmistelu Suomessa.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön.....	13
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	19
2.1. Laki Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	19
2.2. Laki puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	19
3. Voimaantulo	20
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	20
LAKIEHDOTUKSET.....	23

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	23
puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	24

LIITE	25
--------------------	-----------

RINNAKKAISTEKSTI.....	25
puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	25

SOPIMUSTEKSTIT

1. Sopimus Tanskan kuningaskunnan, Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteis-työn tukemisesta	26
---	-----------

2. Liite I Tanskan kuningaskunnan, Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä tehtyyn sopimukseen puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta	37
--	-----------

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö

Puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä alan kilpailukyvyyn ja elinkelpoisuuden säilyttämiseksi Suomessa tilanteessa, jossa sekä koti- että maailmanmarkkinat supistuvat ja kilpailutilanne kiristyy.

Puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö on keskeinen osa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Yhteistyötä tehdään sekä valtioiden että yritysten tasolla sekä kahden- että monenvälisesti.

Yritystason yhteistyötä tehdään Pohjoismaissa ampumatarvike- sekä ruuti- ja räjähdeteollisuudessa, jonka omistuksellinen ja toiminnallinen uudelleenjärjestely toteutettiin vuonna 1998. Tällöin perustettiin pohjoismainen ampumatarvikealan yhteisyritys Nammo AS (*Nordic Ammunition Company*) sekä ruuti- ja räjähdtealan yhteisyritys Nexplo Industries AB (*Nordic Explosives Company*). Sotilasajoneuvojen markkinointia varten on niin ikään perustettu pohjoismainen yhteisyritys Patria Hägglunds Oy.

Suomen puolustusmateriaalialan teollisuuden kilpailukyvyyn parantamisen sekä sen toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun turvaamisen tärkeyttä on korostettu useasti viime vuosina, muun muassa valtioneuvoston 13 päivänä kesäkuuta 2001 eduskunnalle antamassa selonteossa ”Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2001” (VNS 2/2001 vp) ja 17 päivänä maaliskuuta 1997 antamassa selonteossa ”Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus” (VNS 1/1997 vp) sekä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan vuoden 2001 valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä antamassa mietinnössä (VaVM 43/2000).

Pohjoismainen yhteistyö

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä tehtiin 2 päivänä joulukuuta 1994 puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskeva puitesopimus (SopS 90/1994), joka

mahdollistaa yhteistyön puolustusmateriaalin tutkimuksen, kehittämisen, huollon ja hankintatoimen alalla. Tavoitteena on saavuttaa materiaalin koko elinjakson aikaisten kustannusten säästöjä esimerkiksi yhteishankinnoilla tai karsimalla tutkimustyön päällekkäisyyksiä. Lisäksi pyritään edistämään maiden välistä puolustusteollista yhteistyötä. Suoranaista vaikutusta huoltovarmuustavoitteiden turvaamisen vuoden 1994 puitesopimuksella ei kuitenkaan ole. Sopimusta muutettiin syyskuussa 2000 siten, että se mahdollistaa myös kahdenvälisen yhteistyön. Muutettu puitesopimus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan yhteistyöstä tuli voimaan 7 päivänä marraskuuta 2000 (SopS 1/2001; uudistettu puitesopimus).

Vuonna 1992 tehtiin sopimus Suomen ja Ruotsin välisestä taloudellisesta yhteistyöstä kansainvälisissä kriisitilanteissa (SopS 107/1992). Sopimus ei koske puolustusmateriaaleja, mutta kylläkin useita Suomen puolustusvoimien kannalta tärkeitä materiaaleja ja hyödykkeitä, lähinnä teollisuustuotteita ja raaka-aineita. Kokonaisuomaanpuolustuksen kannalta näiden sopimusten merkitys on huomattava.

Kriisitilanteessa käytävän kaupan perustana on maiden välinen normaaliolojen kauppa. Huoltovarmuusyhteistyötä koskevaa sopimusta on pyritty soveltamaan yritystasolla. Muutamia sopimuksen tavaraluettelossa olevien kriittisten raaka-aineiden toimitussopimuksia on tehty molempien maiden yritysten välillä. Sopimuksen perusteella voidaan käynnistää myös yksittäisiä alakohtaisia projekteja.

Norjan kanssa on neuvoteltu vastaavanlainen sopimus tavaroiden ja palveluiden vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa. Sopimus on viimeistelyvaiheessa.

Tiivis yhteistyö pohjoismaisen puolustusmateriaalialan teollisuuden välillä synnyttää tarpeen turvata huoltovarmuus tilanteessa, jossa ei enää pystytä omavaraisuuteen, sekä tarpeen yhdenmukaistaa vientivalvontakäytäntöjä ja teollista yhteistyötä (vastakauppoja) koskevia sääntöjä.

Pohjoismaiden puolustusteollisuus on liittoutunut myös maailmanlaajuisesti

teollisuuden integraation myötä. Muun muassa Ruotsissa maailmanlaajuinen BAE Systems omistaa 35 % Saabista, jolla on omistuksessaan Ruotsin kansallinen puolustusteollisuusyritys Celsius. Suomessa taas EADS-konserni on tullut mukaan Patrian strategiseksi osaomistajaksi.

Länsi-Euroopan puolustusmateriaaliryhmä (WEAG)

Valtiollisen tason monenvälistä yhteistyötä edustaa Suomen WEAG-jäsenyys. Suomi hyväksyttiin Länsi-Euroopan puolustusmateriaaliryhmän (WEAG eli Western European Armaments Group) jäseneksi vuonna 2000. WEAG on toiminut Länsi-Euroopan unionin (WEU) yhteydessä, riippumattomana ja täysin sen toimivallan ulkopuolella olevana organisaationa.

WEAGin toiminnan päämääränä on vahvistaa yhteistä eurooppalaista puolustusmateriaalian teknologista perustaa, parantaa resurssien käyttöä edistämällä materiaalille asetettavien operatiivisten vaatimusten yhtenäistämistä ja yhteistyötä tutkimus- ja tuotekehitystoiminnassa sekä avaamalla kansalliset puolustusvälinemarkkinat jäsenmaiden väliselle keskinäiselle kilpailulle todellisen vastavuoroisuuden pohjalta. WEAG-jäsenyyden johdosta Suomella on entistä paremmat mahdollisuudet osallistua eurooppalaiseen puolustusmateriaalian yhteistyöhön.

Puolustusmateriaalian teollisuuden tärkein monenvälinen yhteistyöjärjestö on European Defence Industries Group (EDIG), joka osallistuu tiiviisti WEAGin toimintaan. Suomen Puolustusteollisuusyhdistys ry on EDIGin jäsen.

Euroopan Unioni

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklassa todetaan, että "Yhteisen puolustuspolitiikan asteittaista määrittämistä tuetaan jäsenvaltioiden pitäessä sitä aiheellisenä jäsenvaltioiden välisellä puolustusmateriaaleja koskevalla yhteistyöllä". Amsterdamin sopimus antaa mahdollisuuden kehittää puolustusmateriaaliyhteistyötä unionin puitteissa. Puolustusmateriaaliyhteistyön tehtävänä on tukea yhteisen puolustuspolitiikan asteittaista kehittämistä.

Puolustusmateriaalian yhteistyöhön liittyy olennaisesti myös EY:n perustamissopimuksen 296 artikla, jossa määrätään jäsenvaltion oikeudesta "toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon ja kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön". Neuvosto on vahvistanut 15 päivänä huhtikuuta 1958 luettelon tuotteista, joihin edellä mainittua määrääystä sovelletaan. Luetteloa voidaan muuttaa yksimielisesti.

EU:n huoltovarmuusyhteistyö on puolustusmateriaalien tuotannon, kaupan ja varastoinnin alalla ollut toistaiseksi vaatimatonta. Useimmat unionimaat ovatkin varmistaneet puolustusmateriaalihuoltonsa Naton jäseninä. Poikkeuksena on öljyn varastointi, josta on annettu yhteisölainsäädäntöä: Neuvoston 14 päivänä joulukuuta 1998 antama direktiivi 98/93/EY ETY:n jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa annetun direktiivin 68/414/ETY muuttamisesta sekä neuvoston 24 päivänä heinäkuuta 1973 antama direktiivi 73/238/ETY raakaöljyn ja öljytuotteiden hankintavaikeuksista aiheutuneiden vaikutusten lieventämiseen tarkoitetuista toimenpiteistä. Ensiksi mainittu direktiivi sisältää määräyksen, joka mahdollistaa varastojen muodostamisen jonkin jäsenvaltion alueella toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevien yritysten, elinten tai laitosten lukuun EU:n jäsenvaltioiden välisten sopimusten perusteella.

Suomi on ollut aktiivinen huoltovarmuuskysymysten tuomisessa EU:n piiriin. Suomi järjesti huhtikuussa 2000 yhdessä EU:n silloisen puheenjohtajamaan Portugalin kanssa huoltovarmuusseminaarin EU:n jäsenvaltioille. Seminaarissa katsottiin, että huoltovarmuuskysymyksistä tulisi EU:ssa laatia kattava tutkimus, jossa arvioitaisiin tilannetta huoltovarmuuden kannalta merkittävillä aloilla ja tutkittaisiin asiaa myös kokonaisvaltaisesti.

Suomen aloitteen pohjalta Nizzan Eurooppa-neuvosto (7-9.12.2000) pyysi komissiota suorittamaan yhteistyössä neuvoston pääsihteeristön kanssa perusteellisen

tutkimuksen unionin huoltovarmuudesta ja määrittelemään mahdollisuudet kehittää siihen liittyvää yhteistyötä (puheenjohtajan päätelmien kohta 48). Selvitystyö on tämän hallituksen esityksen antamishetkellä vielä kesken.

Kansainvälinen yhteistyö vientivalvonnassa

Suomi osallistuu EU:n tavanomaisten aseiden viennin työryhmään (COARM), jonka puitteissa pyritään harmonisoimaan ja koordinoimaan jäsenvaltioiden aseidenvientipolitiikkaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa. COARMin työn merkittävin saavutus on EU:n käytännössä aseiden viennistä (EU Code of Conduct on Arms Exports), jotka sisältävät kahdeksan aseidenvientikriteeriä, joiden perusteella jäsenvaltiot arvioivat vientilupahakemuksia, sekä lisäksi konsultaatio- ja tiedonvaihtojärjestelmän.

Tämän lisäksi Suomi on jäsenenä kaikissa keskeisissä kansainvälisissä vientivalvontajärjestelyissä, joita ovat:

— Tavanomaisten aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontajärjestely eli Wassenaarin järjestely (Wassenaar Arrangement)

— Ohjusteknologian valvontajärjestely (Missile Technology Control Regime, MTCR)

— Kemiallisten ja biologisten tuotteiden valvontajärjestely eli Australian ryhmä (Australia Group, AG)

— Ydinalan tuotteiden valvontajärjestely (Nuclear Supplier's Group, NSG).

Muu puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö

Puolustusmateriaalialan yhteistyötä edistetään Euroopassa myös EU:n ulkopuolisin järjestelyin, joista tärkeimmät ovat Euroopan unionin kuuden suurimman puolustusteollisuusmaan 27 päivänä heinäkuuta 2000 tekemä puitesopimus Euroopan puolustusteollisuuden rakennemuutoksen ja toiminnan tukemiseksi (Framework Agreement Concerning Measures to Facilitate the Restructuring and Operation of the European Defence Industry), jonka ovat allekirjoittaneet Ranska, Saksa, Italia, Espanja, Ruotsi ja Iso-Britannia, sekä puolustusmateriaalialan yhteistyöorganisaatio (Organisation conjointe

de coopération en matière d'armement, OCCAR), jonka jäseninä ovat Ranska, Saksa, Italia ja Iso-Britannia. OCCAR perustettiin 1996 ja järjestöä koskeva sopimus tehtiin 10 päivänä syyskuuta 1998. Kummankin järjestelyn osallistujamäärä saattaa vastaisuudessa lisääntyä.

Näiden yhteistyöhankkeiden pyrkimyksenä on edistyä nopeammin, kuin mitä laajan jäsenkunnan organisaatioissa (esimerkiksi EU:ssa ja WEAGissa) on toistaiseksi ollut mahdollista. Kuuden maan puitesopimus säätelee kuutta puolustusmateriaalialan osalueta (huoltovarmuus ja vientivalvontamenettelyt, tietoturvallisuus, tutkimus ja teknologia, sotilaallisten vaatimusten harmonisointi sekä teknisen tiedon käsittely), kun taas OCCAR hallinnoi ja koordinoi jäsenmaidensa eräitä hankintaprojekteja.

1.2. Suomen lainsäädäntö ja nykytilan arviointi

Huoltovarmuus

Huoltovarmuudesta säädetään huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992). Huoltovarmuus tarkoittaa lain

1 §:n mukaan poikkeusolojen varalta väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen turvaamista. Huoltovarmuuden turvaamiseksi kaikissa oloissa on lain 2 §:n mukaan luotava ja ylläpidettävä riittävä valmius hyödykkeiden tuottamiseksi sekä tuotannon, jakelun, kulutuksen ja ulkomaankaupan ohjaamiseksi.

Viranomaisen valtuuksista poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa (1080/1991) ja puolustustilalaissa (1083/1991).

Turvavarastojen perustamisesta ja ylläpitämisestä säädetään turvavarastolaissa (970/1982).

Tarkempia säännöksiä huoltovarmuuden alalla on Huoltovarmuuskeskuksesta annetussa asetuksessa (1391/1992). Asetuksessa on säännöksiä muun muassa huoltovarmuuskeskuksen tehtävistä, organisaatiosta ja henkilökunnasta.

Huoltovarmuuden tavoitteista annetussa valtioneuvoston päätöksen (1440/1995) 1 jaksossa säädetään, että yleistavoitteena on turvata kansallisiin toimenpiteisiin ja

voimavaroihin perustuva itsenäinen huoltovarmuus. Kansallista huoltovarmuuden turvaamista täydentävät Euroopan unionissa toteutetut varautumistoimet, kansainvälisestä energiaohjelmasta tehty sopimus (SopS 115/1991) sekä Suomen ja Ruotsin välillä taloudellisesta yhteistyöstä kansainvälisissä kriisitilanteissa tehty sopimus.

Valtioneuvoston päätöksen 1 jaksossa todetaan myös, että huoltovarmuuden turvaamisessa varautumisen yleisenä lähtökohdانا on 12 kuukautta kestävä valmiuslaissa tarkoitettu kriisitilanne, johon voi sisältyä puolustustilalaissa tarkoitettu puolustustila. Huoltovarmuuden kannalta keskeisin uhka on kriisitilanne, jossa Suomen mahdollisuus tuottaa tai hankkia ulkomailta huoltovarmuuden kannalta kriittisiä tavaroita ja palveluja on olennaisesti vaikeutunut.

Valtioneuvoston päätöksen 2 jakson 2.6. alajakson mukaan sotilaallisen puolustusvalmiuden kannalta välttämätöntä perusteellisuutta ylläpidetään ja kehitetään. Kotimaisen puolustusvälineiteollisuuden toimintaedellytykset turvataan ja edistetään alan osallistumista kansainväliseen työnjakoon. Kriittisiä materiaaleja pidetään varmuusvarastoissa siten, että ne mahdollistavat kriisitilanteessa keskeisimmän materiaalin hyväksytyjen hankintatavoitteiden toteuttamisen. Puolustusvoimien tärkeimpien massakulutusmateriaalien tuotantokapasiteettia ylläpidetään normaaliaaikoina ottaen huomioon puolustustilan edellyttämät tarpeet. Keskeisin toimiala on ampumarivikehuolto.

Maastavientilainsäädäntö

Puolustustarvikkeiden vientivalvonta perustuu puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annettuun lakiin (242/1990). Lain perusteella puolustustarvikkeen maastavienti ja kauttakuljetus on sallittua ainoastaan siihen myönnetyllä luvalla. Lain 3 §:n mukaan maastavientilupaa ei myönnetä, jos lupa vaarantaisi Suomen turvallisuutta tai olisi Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan vastainen. Valtioneuvosto vahvistaa puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevat yleiset suuntaviivat. Lupahakemukset, ennakkolausuntopyynnöt

ja puolustustarvikkeiden määrittelyä koskevat asiat käsitellään puolustusministeriön asettamassa maastavientityöryhmässä, jossa ovat edustettuina puolustus-, ulkoasiain-, sisäasiain- ja kauppa- ja teollisuusministeriö sekä suojelupoliisi ja tullihallitus. Maastavientilupa-asioihin liittyvien ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien selvittämisestä vastaa ulkoasiainministeriö. Luvan myöntää tuotteesta, kaupan arvosta ja asian ulko- ja turvallisuuspoliittisesta merkityksestä riippuen valtioneuvosto tai puolustusministeriö. Luvan myöntämisestä päättää valtioneuvoston yleisistunto, kun kyse on varsinaiseen taistelukykyttöön tarkoitettuun tuhoa tuottavan materiaalin tai asealustojen viennistä, joka ei ole taloudelliselta arvoltaan vähäinen tai jos lupa-asian ulko- tai turvallisuuspoliittinen merkitys muutoin sitä edellyttää. Muissa tapauksissa luvan myöntämisestä päättää puolustusministeriö.

Yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, mitä tarvikkeita pidetään puolustustarvikkeina sekä miten ne ryhmitellään lupa-asioiden käsittelyä varten on määritelty puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa asetuksessa (108/1997) sekä mainitun asetuksen täytäntöönpanosta annetussa puolustusministeriön päätöksessä (192/1997).

Keskeisin aseidenvientipolitiikan säätelyväline on puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista annettu valtioneuvoston päätös (474/1995). Suuntaviivojen 1 §:n 1.4. kohdan mukaan niiden tarkoituksena on esittää täsmentäviä, ohjeellisia soveltamissääntöjä ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 3 §:n säännökseen, jonka mukaan maastavientilupaa ei myönnetä, jos lupa vaarantaisi Suomen turvallisuutta tai olisi Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan vastainen. Suuntaviivat täydentävät ja täsmentävät niiden kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten noudattamista, jotka puolustustarvikkeiden maastaviennissä koskevat Suomea.

Suuntaviivojen liitteessä 3.3.1 on mainittu valtiot, joihin suuntautuvalla puolustusmateriaaliviennille ei ole ulko- ja turvallisuuspoliittista estettä. Suuntaviivojen

1 §:n 3.3.2. kohdan mukaan esteettömyys on selvä myös, kun vienti liittyy puolustusmateriaaliyhteistyötä koskevien yhteisymmärryspöytäkirjojen (MoU) toteuttamiseen, tai jos tuotteet on tarkoitettu käytettäväksi YK:n tai ETYJ:n toimesta tai niiden valtuuttamana tapahtuvassa rauhanturvatoiminnassa tai kriisinhallinnassa.

Suomen aseidenvientiä koskevat säädökset on saatettu yhdenmukaisiksi EU:n jäsenvaltioiden valtaviiran kanssa. EU:n aseidenviennin käytännösäännöt ovat keskeinen EU-tason instrumentti, joka ohjaa Suomen puolustustarvikevientiä. Käytännösäännöt ovat Suomessa voimassa olevaa oikeutta ja ne on julkaistu suuntaviivojen liitteessä 2.2.1. Eräs käytännösääntöjen keskeinen vaatimus on, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ilmoittavat toisilleen diplomaattista tietä yksityiskohtaisia tietoja käytännösääntöjen mukaisesti evätyistä maastavientiluvista sekä ilmoittavat epäämiseen johtaneet syyt sovitun lomakkeen muodossa.

Suomessa on voimassa räjähdysvaarallisista aineista annettu laki (263/1953). Lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, että ampumatarpeiden valmistuksesta, maahantuonnista, kaupasta, hankinnasta ja hallussapidosta on voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty tai vastedes säädetään. Lain 1 §:n 3 momentissa säädetään, että räjähdystarvikkeiden maahantuonti on sallittu ainoastaan siihen annettulla luvalla. Niiden maastaviennistä on voimassa, mitä sotatarvikkeiden maastaviennistä on säädetty. Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annettu laki sääntelee siten puolustustarvikkeiksi määriteltyjen räjähdystarvikkeiden maastavientiä.

Suomessa on voimassa ampuma-aselaki (1/1998), jonka 41 §:ssä säädetään, että puolustustarvikkeiksi katsottavien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirrossa, viennissä ja kauttakuljetuksessa noudatetaan, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Ampuma-aselain siirtoihin, vientiin ja kauttakuljetukseen liittyvää lupamenettelyä ei tällöin sovelleta. Sitä vastoin lain lupamenettelyä koskevat säännökset soveltuvat ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tuontiin,

valmistamiseen ja kauppaan.

Ampuma-aselain 17 §:n 1 kohdan mukaan ampuma-aselaki ei koske valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin. Saman pykälän 5 kohdan mukaan laki ei myöskään koske näiden tuotteiden kuljettamista eikä säilyttämistä eikä 6 kohdan mukaan niiden valmistamista eikä 7 kohdan mukaan niiden korjaamista ja muuntamista valtion laitoksissa. Ampuma-aselakia ei myöskään sovelleta, jos toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain (755/2000) nojalla.

Luvan ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tuontiin, valmistamiseen ja kauppaan antaa ampuma-aselain mukaan sisäasia-inministeriö.

Suomessa on voimassa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annettu laki (562/1996). Lain 1 §:n 2 momentin mukaan sitä ei sovelleta sellaisten kaksikäyttötuotteiden vientiin, joiden vientivalvonnasta säädetään tai määrätään muussa laissa taikka muun lain nojalla annetussa asetuksessa tai päätöksessä.

Teollinen yhteistyö

Teollinen yhteistyö (vastakaupat) ovat eduskunnan vuodesta 1977 ulkomaisille puolustusvälinhankinnoille asettama ehto. Vastakaupoista ei ole olemassa varsinaista lainsäädäntöä, vaan vastakauppavelvollisuuden asettamisen periaatteista on lausumia valtion talousarvioissa sekä eduskunnan valiokuntien lausunnoissa. Viimeinen tällainen lausuma on esitetty vuoden 1998 talousarviossa valmiusyhtymien varustamisen tilausvaltuuden yhteydessä: ”tilausvaltuuden hankintojen edellytykseksi asetetaan sen ulkomaista osuutta vastaavat täysimääräiset vastaostot Suomesta siltä osin kuin tilausvaltuuteen sisältyvien ulkomaisten hankkeiden arvo on vähintään 50 miljoonaa mk.”. Puolustusministeriön käytännöksi on muutoinkin tullut, että vastakauppaehto asetetaan yli 50 miljoonan markan hankinnoille, jolleivät erityiset syyt puolla siitä luopumista.

Tarkemmat määräykset vastakauppajärjestelyistä sisältyvät niin sanottuihin kom-

pensaatio-ohjeisiin. Voimassa olevat kompensatio-ohjeet on annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä helmikuussa 1998. Vastaostoissa noudatettavista säännöistä ja menettelyistä sovitaan tarkemmin kunakin puolustushankinnan osalta erikseen puolustusministeriön ja ulkomaisen hankkijan välillä tehdyssä kompensatiosopimuksessa. Kompensatiosopimuksessa sovitaan myös siitä, että valtion edustajina kompensatiosopimuksia toteutettaessa toimivat kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sen asettama kompensatiotoimikunta. Ministeriön ja toimikunnan välillä on selvä työnjako. Kompensatiotoimikunta vastaa vastakaupoiksi esitettyjen liiketoimien hyväksymiskäsittelystä. Lopullisen päätöksen liiketoimien vastakauppakelpoisuudesta tekee kauppa- ja teollisuusministeriö kompensatiotoimikunnan esityksestä.

Nykytilan arviointi

Eduskunnan hyväksyttäväksi esitettävä sopimus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan uuden perustuslain tulkintakäytännön mukaan. Sopimuksessa todetaan, että sen määräyksiin sisältyvät toiminnot, tulee suorittaa valtionsisäisen oikeuden mukaisesti. Uuden perustuslain 80 § edellyttää kuitenkin, että laissa oleva valtuus on riittävän selvä, joten tämän vaatimuksen täyttämiseksi puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa olevia valtuussäännöksiä tulisi tarkentaa. Lakia alemmanasteisiin säädöksiin tulee myös tarkennuksia, joita selostetaan tarkemmin tämän esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Suomen yleinen tavoite on puolustusmateriaalialan teollisuuden kilpailukyvn ja elinkelpoisuuden säilyttäminen kiristyvässä

markkinatilanteessa. Tämä edellyttää puolustusmateriaaleille asetettavien käyttäjä- ja teknisten vaatimusten yhtenäistämistä. Tältä pohjalta pyritään yhteiseen tuotekehittelyyn ja yhteisiin hankintoihin mahdollisimman monen valtion puolustusvoimien kanssa kustannusten vähentämiseksi puolustusmateriaalin tutkimuksessa, kehittämisessä, hankintatoimessa, laadunvalvonnassa, huollossa ja ylläpidossa.

Pohjoismaissa lähdetään siitä, että ampumatarvike- ja räjähddealan kannattamatonta teollisuutta ei pyritä ylläpitämään jokaisessa maassa, vaan tuotanto keskitetään taloudellisesti toimiviin yksikköihin Pohjoismaiden alueella. Perustamalla pohjoismaisia yhteisyrityksiä on pyritty nostamaan aiemmin kannattamaton toiminta taloudellisesti tuottavaksi ja kilpailukykyiseksi. Tämä edellyttää yritysten välisen päällekkäisen tuotannon lakkauttamista ja keskittämistä tehokkaisiin tuotannollisiin osaamiskeskuksiin. Seurauksena on joidenkin tuotteiden ja tuoteryhmien valmistuksen päättyminen eräistä Pohjoismaista.

Pohjoismaisen puolustusteollisuuden kehitys asettaa uusia haasteita perinteiselle huoltovarmuusajattelulle. Huoltovarmuus on pystyttävä turvaamaan myös tilanteessa, jossa kotimaista alan teollisuutta uudelleenjärjestelyjen vuoksi siirretään ulkomaille. Vaikeita kysymyksiä joudutaan ratkaisemaan silloin, kun uudelleenjärjestelyjen vuoksi olisi luovuttava kotimaisesta ampumatarvikealan tuotannosta, joka muun muassa huoltovarmuuden tavoitteista annetussa valtioneuvoston päätöksessä katsotaan sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta keskeiseksi toimialaksi.

Nykyinen kehitys johtanee tiivistyvään riippuvuussuhteeseen mukana olevien maiden välillä. Ampumatarvike- ja räjähddealan huoltovarmuus pyritään tässä tilanteessa turvaamaan yhteisin valtiosopimustasoisin järjestelyin.

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen tarkoituksena on luoda poliittiset ja oikeudelliset puitteet sopimuspuolten puolustusmateriaaliteollisuuden yhteistyön laajentamiselle yhteispohjoismaiseksi

tuotantoyrityksiksi. Sopimus sisältää integroidun tuotannon vientivalvontaa ja sen huoltovarmuuden turvaamista koskevia määräyksiä. Nämä ovat Suomen kannalta sopimuksen tärkein osa.

Vientivalvonnan mahdollisimman suuri yhdenmukaistaminen ja yhteisten sääntöjen luominen edistää sopimuksessa tarkoitettujen yhteisyritysten toimintaa. Sopimuksen soveltaminen on kuitenkin alisteinen sopimuspuolten muille kansainvälisille sitoumuksille ja velvoitteille. Vientivalvontaa koskevat artikkelit eivät myöskään muuta tai kumoa sopimuspuolten kansallista vientivalvontalainsäädäntöä, vaikka tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistaa käytäntöjä.

Sopimuksen vientivalvontaa koskeva osuus edellyttää Suomelle uutta hallinnollista menettelyä eli ennakkotietoa, joka muistuttaa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnassa käytössä olevaa menettelyä. Menettelyn puitteissa viejälle annettu ennakkotieto hyväksyttävistä markkinointikohteista ei poista vientiluvan tarvetta varsinaisen vientitapahtuman ajankohtaistuessa, vaikka se yrityksen kannalta antaakin entistä paremmat edellytykset toiminnan, tuotannon ja viennin pitkäjänteiselle suunnittelulle. Sopimuksella pyritään yksinkertaistamaan sopimuspuolten alueiden välisiä puolustustarvikkeiden siirtoja, eikä sopimuspuolten välisissä siirroissa vaadita loppukäyttäjätodistusta. Lopullinen vienti Pohjoismaiden ulkopuolelle tapahtuu aina lopullisen viejämään säännöin ja muiden osatoimittajamaiden suostumuksella. Näin kansallinen päätösvalta ei vientivalvonnassa muutu.

Samanaikaisesti kun sopimuspuolet sitoutuvat tiiviimpään yhteistyöhön puolustusmateriaaliteollisuuden alalla, ne luopuvat kansallisten vastakauppoja koskevien vaatimusten tiukasta soveltamisesta. Integroidussa tuotannossa toimitusten varmuus, omistussuhteiden ristikkäisyys tai tuotantolinjojen markkinointioptimointi ovat merkittävämpiä arvoja kuin kauppavirtojen muodollinen tasapaino. Sopimuksessa on kuitenkin määräyksiä siitä, että sopimuspuolten tulee pitää lukua sopimuksen piiriin kuuluvien tuotteiden hankinnoista muiden sopimuspuolten alueilta sekä ajoittaisesta yhteisten taseiden tekemisestä, mikä mahdollistaa kaupan kehittymisen

seuraamisen ja tarvittaessa myös kauppaa tasapainottavat toimet sopimuksen sisäisen rakenteen avulla. Sopimuksen soveltamista varten perustetaan hallitustenvälinen konsultatiivinen ryhmä (HKR).

Sopimus koostuu varsinaisesta sopimustekstistä ja siihen kuuluvista liitteistä. Sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Suomi, Norja ja Ruotsi allekirjoittivat myös Nammo AS — Nordic Ammunition Companya koskevan liitteen.

Sopimus sisältää määräyksiä uusien liitteiden laatimisjärjestyksestä ja olemassaoleviin liitteisiin liittymisestä. Hallituksen esityksen laatimisvaiheessa on jo tiedossa, että Nexplo Industries AB -yhtiöstä suunnitellaan seuraavaa tähän sopimukseen tulevaa liitettä. Liiteosapuoleksi saa muun muassa toimitusvarmuutta lisätäkseen tulla myös sopimusvaltio, jonka alueella ei ole kyseessä olevan yhteisyrityksen tuotannollisia osia.

Sopimus sisältää sekä kaikkia sopimuspuolia koskevia määräyksiä (esimerkiksi yleinen huoltovarmuuden turvaamisvelvoite) että vain liitteiden osapuolia koskevia määräyksiä (esimerkiksi huoltovarmuustoimituksiin sitoutuminen).

2.2. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten keskeiset ehdotukset

Esitys sisältää ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Esitys sisältää myös ehdotuksen laiksi puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta. Muutoksilla tarkennetaan lain asetuksenantovaltuussäännökset perustuslain vaatimuksia vastaaviksi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä tuetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on Suomen puolustusteollisuuden kilpailukyyn vahvistaminen ja elinkelpoisuuden säilyttäminen. Puolustustarvikkeiden vienti

Suomesta on viime vuonna ollut selvästi laskussa.

Sopimuksen avulla pyritään myös turvaamaan Suomen huoltovarmuutta. Sopimuksen 2 artiklan 3 kappaleessa käsitellään tilanteita, joissa sopimuspuolet toivovat, että tietyt puolustusteollisuusyritykset pitävät yllä kriisi- tai lisäkapasiteettia taikka molempia (emergency and/or surge capacity) sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitusten lisäämiseksi kriisitilanteen tai sodan aikana. Tällaisessa tapauksessa kyseiset sopimuspuolet vastaavat valmiuden ylläpidon aiheuttamista ylimääräisistä kustannuksista. Tällaiset järjestelyt sovitaan asianomaisten puolustusteollisuusyritysten ja sopimuspuolten välillä.

Huoltovarmuuden turvaamisella on vaikutuksia yleiseen turvallisuuteen, jolla taas voidaan katsoa olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia laajassa merkityksessä.

3.2. Yritysvaikutukset

Esityksellä on myönteisiä vaikutuksia sekä julkistaloudelle että yrityksille, jotka suoraan tai epäsuorasti hyötyvät esityksessä ehdotetun sopimuksen soveltamisesta. Erityisesti sopimuksen vientivalvontaa koskevilla määräyksillä on merkitystä yritysten toiminnan kannalta, koska niissä mainittu uusi ennakkotietomenettely parantaa yritysten mahdollisuuksia suunnitella toimintaansa pitkällä tähtäimellä. Sopimuksessa on asetettu yleiseksi tavoitteeksi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistamaan sopimuspuolten vientivalvontakäytäntöjä. Myös tämä helpottaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien yritysten vientiponnisteluja. Yrityksille tulee vähäisiä, vapaaehtoisia uusia velvollisuuksia tämän sopimuksen perusteella, jotka liittyvät markkinointisuunnitelmien laatimiseen.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitys ei sisällä määräyksiä, joilla olisi organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Sopimuksessa ehdotettuun

koordinaatioelimeen osallistutaan normaalina virkatyönä toimivaltaisten ministeriöiden ja muiden organisaatioiden edustajina.

Ehdotettu ennakkotietomenettely luo uudenlaisen hallinnollisen menettelyn, joka vähäisessä määrin lisää viranomaisten velvollisuuksia ja työmäärää. Uuden menettelyn käyttöönottoaminen lisää jossain määrin vastuuviranomaisen tiedottamistehtäviä.

3.4. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia.

3.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan eikä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon.

3.6. Aluepoliittiset vaikutukset

Esityksellä ei ole aluepoliittisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

4.1. Sopimusneuvottelut

Aloitteen sopimuksen laatimiseen teki Norja, jossa sijaitsee pohjoismaisen ampumarvikeyrityksen NAMMO AS:n pääkonttori.

Tasavallan presidentti asetti 31 päivänä toukokuuta 2000 neuvotteluvaltuuskunnan Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemista koskevan valtiosopimuksen neuvottelemiseksi. Tässä vaiheessa Tanska ei ollut vielä mukana neuvotteluissa. Valtuuskunnan puheenjohtaja ja kaksi jäsentä olivat ulkoasiainministeriöstä. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä oli yksi edustaja ja puolustusministeriöllä kaksi edustajaa valtuuskunnassa.

Vuoden 2000 kesäkuun ja vuoden 2001 huhtikuun välillä järjestettiin kaikkiaan seitsemän varsinaista neuvottelukierrosta vuorotellen Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Näiden kokousten välillä järjestettiin muita

neuvotteluosapuolten välisiä konsultaatioita sopimuksen erilliskysymyksistä.

Tanska osallistui neuvotteluihin tarkkailijana joulukuusta 2000 lähtien ja päätti kesäkuussa 2001 allekirjoittaa sopimuksen yhdessä Suomen, Norjan ja Ruotsin kanssa.

4.2. Esityksen valmistelu Suomessa

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksesta ennen sen allekirjoittamista lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, kauppaja teollisuusministeriöltä, maastavientityöryhmältä, Huoltovarmuuskeskukselta, Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitolta sekä Patria Industries Oy:ltä. Lausunnoissa suhtauduttiin sopimuksen tekemiseen myönteisesti.

Hallituksen esitys on laadittu virkатыönä ulkoasiainministeriössä yhteistyössä muiden toimivaltaisten ministeriöiden kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, kauppaja teollisuusministeriöltä, tullihallitukselta, huoltovarmuuskeskukselta, suojelupoliisilta, Teollisuus ja Työnantajain Keskusliitolta, Puolustusteollisuusyhdistys ry:ltä, Turvatekniikan keskukselta (TUKES), Nammo Lapua Oy:ltä, Nexplo Vihtavuori Oy:ltä sekä Patria Industries -konsernilta. Lausunnonantajien huomautukset on otettu huomioon esityksessä. Eräissä lausunnoissa on korostettu, että sopimuksen käytännön toimivuus osittain myös riippuu siitä tavasta ja laajuudesta, jolla valmistaudutaan ja osallistutaan sopimuksessa tarkoitettuun hallitustenväliseen konsultatiiviseen ryhmään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Johdannossa korostetaan vahvan pohjoismaisen puolustusteollisuuden hyödyllisyyttä sekä sitä, että huoltovarmuuden kannalta on tärkeää tukea sitä, että sopimuspuolten puolustusvoimien hankinnoista riittävä osa saadaan näiltä kotimarkkinoita edustaviksi katsottavilta tavarantoimittajilta. Sopimuksen johdannossa viitataan uudistetun puitesopimuksen määräyksiin, joiden mukaan sopimuspuolten tavoitteena on laajempi yhteistyö ”taloudellisen, teknisen ja/ tai teollisen hyödyn” saamiseksi yhteistyöhön osallistuville maille. Johdannossa todetaan myös, että kaikkien toimenpiteiden, joihin sopimuksen perusteella ryhdytään, on oltava sopusoinnussa sopimuspuolten kansainvälisten velvoitteiden kanssa, eli Tanskan, Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyyden kanssa, Norjan (ja käytännössä kaikkien sopimuspuolten) ETA-jäsenyyden kanssa sekä Tanskan ja Norjan Nato-jäsenyyden kanssa. Johdannossa todetaan myös, että puolustusmateriaalin siirtojen tulee tapahtua sopimuspuolten kansainvälisten vientivalvontaan liittyvien velvoitteiden ja sitoumusten mukaisesti, ja erityisesti niiden kriteerien mukaisesti, jotka sisältyvät EU:n ministerineuvoston 8 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksymiin Euroopan unionin käytännesääntöihin aseiden viennistä, joihin myös Norja on sitoutunut, ja joita tulisi pitää vähimmäisvaatimuksena tavanomaisten aseiden siirtojen toteuttamisessa ja valvonnassa.

1 artikla. Määritelmät. Artikla sisältää sopimuksen keskeisimpien käsitteiden määritelmät. Kohdassa a) ”puolustusteollisuusyritys” määritellään siten, että se tarkoittaa mitä tahansa liikeyritystä, teollista yritystä, laitosta tai muuta oikeushenkilöä, jolla on omaisuutta kahden tai useamman sopimuspuolen alueella, joka tuottaa tai toimittaa puolustusmateriaalia ja siihen liittyviä palveluita ja joka on mainittu jossakin sopimuksen liitteessä. Tällä määritelmällä on pyritty tekemään mahdolliseksi sopimuksen soveltaminen kohdennetusti juuri niihin puolustusteollisuusyrityksiin, joiden toimintaa sopimuksen säännökset helpottavat

pohjoismaisessa toimintaympäristössä, jotka ovat kaikkien liiteosapuolten hyväksyttävissä edunsaajiksi, ja jotka itse puolestaan ovat valmiita sopimuksen tarkoitamaan yhteistyöhön viranomaisten kanssa.

Artiklan b) kohdassa määritellään ”tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet” siten, että ne tarkoittavat kaikkea puolustusmateriaalia, jonka vientiä jokin sopimuspuoli valvoo, ja jonka tämän sopimuksen jossakin liitteessä mainittu puolustusteollisuusyritys valmistaa sopimuspuolten alueella. Tarkoituksena on ollut rajata tuotteet siten, että puolustusteollisuusyrityksen valmistamat tuotteet, joiden huoltovarmuus on turvattava ja joiden vientiä valvotaan sopimusvaltioissa, kuuluvat sopimuksen soveltamisalaan. Puolustusteollisuusyritykset voivat markkinoida ja viedä maasta omia puhtaasti kansallisia tuotteitaan tai liitteessä mainitsemattomia muita tuotteitaan myös tavanomaisin kansallisin vientimenettelyin.

Artiklan c) kohdassa määritellään ”liiteosapuolet” niiksi sopimuspuoliksi, jotka ovat tehneet keskenään liitteen. Sopimuspuolia on sopimuksessa neljä. Liitteiden sopimuspuolten määrää ei ole rajoitettu vaan niitä voivat tehdä kaikki sopimuspuolet, tahi kolme tai kaksi sopimuspuolta. Näin mahdollistetaan se, että sopimukseen voidaan sisällyttää uusia liitteitä, joiden osapuolet harkitaan erikseen sopimuspuolten tarpeiden pohjalta.

2 artikla. Toimitusvarmuus. Artiklan 1 kappale sisältää yleisen velvoitteen, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden saatavuuden rauhan, kriisitilanteen ja sodan aikana kansallisten puolustusvoimien käyttöön. Tätä tarkoitusta varten liiteosapuolet sitoutuvat toimittamaan liitteen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita muille liiteosapuolille.

Saatavuuden varmistamisvelvoite koskee kaikkia sopimuspuolia. Toimituksiin ovat sitoutuneet kunkin liiteosapuolet tämän artiklan määräysten mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään 1 kappaleessa olevan velvoitteen täytäntöönpanosta, jonka tulee tapahtua 3-7 kappaleiden määräysten mukaisesti, jotta edistettäisiin kyseisen liitteen osapuolten

välisiä yhteistyötä liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksissa ja varmistettaiisiin näiltä osin kansallinen puolustusvalmius.

Artiklan 3 kappaleessa käsitellään tilanteita, joissa sopimuspuolet toivovat, että tietyt puolustusteollisuusyritykset pitävät yllä kriisi- ja/ tai lisäkapasiteettia sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitusten lisäämiseksi kriisitilanteen tai sodan aikana. Tällaisessa tapauksessa sopimuspuolet, jotka ovat pyytäneet lisäkapasiteetin ylläpitämistä vastaavat valmiuden ylläpitämisen aiheuttamista ylimääräisistä kustannuksista. Tällaiset järjestelyt sovitaan asianomaisten puolustusteollisuusyritysten ja sopimuspuolten välillä.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään toimitusten priorisoinnista. Sopimuspuolet katsovat, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitusten priorisoinnissa noudatetaan yleensä tavanomaisen kauppatavan mukaisesti neuvoteltuja aikatauluja. Mikäli yksi tai useampi liiteosapuoli on mukana kriisitilanteessa tai sodassa, muut liiteosapuolet vaikuttavat aktiivisesti siihen, että niiden omalla alueella olevien puolustusteollisuusyritysten kanssa sovittujen aikataulujen mukaiset toimitukset tapahtuvat viivytystä. Ottaen asianmukaisesti huomioon kansainväliset velvoitteet ja vastaavat kansalliset näkökohdat, liiteosapuolet sitoutuvat myös tarvittaessa järjestämään kuljetuksia tai avustamaan niissä.

Kansainvälisillä velvoitteilla tarkoitetaan muun muassa Norjan ja Tanskan Nato-jäsenyyttä sekä, Suomen, Ruotsin ja Tanskan EU-jäsenyyttä, sulkematta pois muita kansainvälisiä tai kansainvälisoikeudellisia velvoitteita. Vastaavilla kansallisilla näkökohdilla tarkoitetaan muun muassa tilannetta, jossa on pätevästi päätetty yksipuolisesti jostakin kansainvälisoikeudellisesta kannanotosta tai ulkopoliittisesta toimintavaihtoehdosta niin, että se on rinnastettavissa kansainväliseen veloitteeseen sen sopimuspuolen näkökulmasta, joka on tehnyt tällaisen päätöksen tai muun toimen. Muotoilu siis tarkoittaa muun muassa Suomen ja Ruotsin liittoutumattomuudesta mahdollisesti aiheutuvia kansallisia velvoitteita.

Artiklan 5 kappale (1 ja 2 kohdat mukaan lukien) sisältää liiteosapuolille kohdistetun

velvoitteen neuvotella priorisoinnista ja myös mahdollisuudesta saada toimituksia toisen liiteosapuolen omista varastoista, jos yksi tai useampi liiteosapuoli pyytää kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita kriisitilanteen tai sodan aikana. Jos erityisjärjestelyt aiheuttavat lisäkustannuksia muille liiteosapuolille tai asiaan liittyville puolustusteollisuusyrityksille, on pyynnön esittäneen liiteosapuolen vastattava oikeudenmukaisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Artiklan 6 kappale koskee liiteosapuolten välisiä, omista varastoista tapahtuvaa liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden siirtoa tai lainaamista. Näissä tapauksissa ehdoista sovitaan hallitusten välisin järjestelyin. Tätä tarkoitusta varten liiteosapuolet käyttävät hyväkseen mahdollisuuksien mukaan olemassa olevia kahden- ja monenvälisiä järjestelyjä. Soveltaessaan näitä järjestelyjä liiteosapuolet tekevät parhaansa varmistaakseen liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden saatavuuden ajoissa ja kohtuullisin toimitusehdoin ja lisäksi sen, että tuotteet ovat käyttökelpoisessa kunnossa. Artiklan 7 kappale koskee tapauksia, joissa tilanne edellyttää suurempaa sotilaallista valmiutta. Sellaisissa tapauksissa liiteosapuolet neuvottelevat keskenään asianmukaisella tasolla päästäkseen sopimukseen siitä, miten kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksia priorisoidaan.

Artiklan 8 kappaleessa käsitellään tilanteita, joissa toimitusvelvoite toista liiteosapuolta kohtaan joutuu ristiriitaan omien puolustusvoimien tarpeiden kanssa sellaisen kriisitilanteen tai sodan aikana, joka vaikuttaa yhteen tai useampaan sopimuspuoleen. Tällöin liiteosapuolet sitoutuvat neuvottelemaan välittömästi keskenään ratkaistakseen mahdolliset ongelmat, joita ristiriita synnyttää. Tarvittavista järjestelyistä, jotka koskevat esimerkiksi 4–6 kappaleen mukaisten sitoumusten täyttämiseen tarvittavia rahallisia korvauksia, olisi sovittava viipymättä.

Artiklan 9 kappale palauttaa mieliin perussäännön, että normaaliolosuhteissa sopimuspuolet sekä sopimuspuolten alueella olevat puolustusteollisuusyritykset noudattavat tavanomaisia kaupallisia menettelytapoja ja käytäntöjä sekä niihin liittyviä määräyksiä.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa huoltovarmuus on määritelty niin, että se tarkoittaa poikkeusolojen varalta väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen turvaamista. Turvaamalla sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitukset, sopimus tähtää osaltaan tämän määritelmän mukaiseen maanpuolustuksen toimintojen turvaamiseen. Tarkempia säännöksiä huoltovarmuudesta sisältyy lisäksi huoltovarmuuskeskuksesta annettuun asetukseen ja valtioneuvoston päätökseen, joiden sisältöä kuvataan tarkemmin edellä Suomen lainsäädäntöä ja nykytilan arviointia koskevassa yleisperustelujen jaksossa 1.2.

3 artikla. Vientivalvonta. Artiklan 1 kappale sisältää vientivalvontaa koskevan pääsäännön, jonka mukaan sopimuksella ei muuteta sopimuspuolten vientivalvontalainsäädäntöä eikä määräyksiä. Tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden vientiin valtioihin, jotka eivät ole sopimuksen osapuolia sovelletaan lopullisen ventiluvan myöntävän sopimuspuolen eli viejämäana olevan Pohjoismaan lakeja ja määräyksiä.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolet pyrkivät mahdollisuuksien mukaan yhtenäistämään vientivalvontaa varten laadittuja kansallisia puolustustarvikeluokitteluja ja ventilupien myöntämiskäytäntöjä. Sopimuspuolten vientivalvontaa koskevissa käytännöissä on nykyisellään jonkin verran eroja, joiden kaventaminen olisi vientiä harjoittavien puolustusmateriaaliyritysten edun mukaista ja lisäksi sopimuspuolten tasavertaisuutta.

Artiklan 3 kappaleen 1 kohdassa määrätään, että myöntäessään ventilupia sopimuksen ulkopuolisiin maihin, sopimuspuolet noudattavat kansainvälisiä velvoitteitaan ja sitoumuksiaan, kuten YK:n turvallisuusneuvoston, Euroopan unionin tai ETYJ:n aseidenviennille asettamia rajoituksia. Nämä rajoitukset voivat olla joko yleisiä tai yksittäisiä maita koskevia. Mainitut esimerkit kansainvälisistä velvoitteista ovat sellaisia, joiden noudattamiseen Suomi ja muutkin sopimuspuolet ovat muissa yhteyksissä ennalta jo sitoutuneet.

Artiklan 3 kappaleen 2 kohdassa määrätään, että teollisuusyrityksille annetaan sopimuspuolten kansainvälisiin velvoitteisiin

perustuva vientikiellossa olevien kohteiden luettelo, jota tarkistetaan tarvittaessa. Teollisuusyrityksellä tarkoitetaan tässä ennakkotietoa saavaa puolustusteollisuusyritystä. Tämä kohta ei aseta Suomen viranomaisille uusia yleisiä velvoitteita, koska tässä kohdassa tarkoitettujen maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista annetun valtioneuvoston päätöksen liitteisiin 2.1.2. ja 2.1.3. ja ovat kaikkien saatavilla. Suuntaviivojen 1 §:n 1.6. kappaleessa säädetään, että ulkoasiainministeriö vastaa liitteiden pitämisestä kansainvälisen kehityksen tasalla.

Artiklan 4 kappaleessa 1 kohdassa määrätään, että tiettyyn liitteessä mainittuun yhteistyöhön osallistuvat puolustusteollisuusyritykset toimittavat toimivaltaiselle viranomaiselle tietoja vientiin liittyvistä markkinointisuunnitelmistaan, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, sekä mahdollisista sopimuksen ulkopuolisista viennin kohdemaista. Näin ollen käsittelyn aloittamiseksi suunnitelman on tultava puolustusteollisuusyritykseltä ainakin yhden liiteosapuolen viranomaisen tietoon. Asian jatkokäsittelyssä kaikkien kysymykseen tulevien liiteosapuolten toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat nämä suunnitelmat koordinoitusti keskenään kunkin osapuolen voimassa olevan lainsäädännön ja menettelytapojen mukaisesti. Viranomaisten saavuttamaa yksimielisyyttä pidetään ennakkotietona puolustusteollisuusyrityksille niiden markkinointia varten.

Tässä kappaleessa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten ovat Suomessa valtioneuvosto ja puolustusministeriö (puolustustarvikkeet) ja sisäasiainministeriö (ampuma-aselaisia tarkoitettujen tuotteet). Markkinointisuunnitelmat käsittelee Suomessa puolustustarvikkeiden osalta puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista annetun valtioneuvoston päätöksen 1 §:n 4.2 kohdan nojalla puolustusministeriön asettama maastavientityöryhmä.

Ennakkotieto on Suomessa uusi menettely puolustustarvikkeiden vientivalvonnassa, ja se vastaa käytössä olevaa vientimenettelyä kaksikäyttötuotteiden osalta. Kyseessä on

viranomaisen viejän pyynnöstä antama ennakkotieto luvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Ennakkotieto sisältää tiedot sopimuspuolten hyväksymistä vientikohteista eriteltynä tuotekohtaisesti ja mahdollisesti myös sopimuskohteisesti ja eroaa ennakkolausunnosta, joka taas sisältää yksittäistä vientihanketta koskevan ulko- ja turvallisuuspoliittisen kannanoton. Ennakkotieto ei takaa vientilupaa lopullisessa lupaharkinnassa, mutta antaa viejälle kohtuullisen mahdollisuuden arvioida ennalta hankkeen mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi käytännössä. Tämä puolestaan edesauttaa pitkäjänteisen markkinoinnin suunnittelua ja toteuttamista.

Viejien oikeusturvan kannalta on perusteltua, että lainsäädännössä määritellään erilaiset päätöstyyppit, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa lopullisen maastavientiluvan myöntämiseen. Hallitus valmistelee ennakkotietomenettelyä koskevien lisäysten tekemistä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annettuun asetukseen ja puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista annettuun valtioneuvoston päätökseen.

Tässä kappaleessa mainitut markkinointisuunnitelmat sekä niiden perusteella annettavat ennakkotiedot ovat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 2 ja 20 kohtien perusteella.

Ennakkotiedon pääasiallinen merkitys sisältyy tämän kappaleen 4 kohtaan. Artiklan 4 kappaleen 2 kohdassa määrätään kohdemaan luetteloon lisäämisestä. Siinä todetaan, että sopimuksen ulkopuolisen kohdemaan lisääminen luetteloon teollisuuden toivomuksesta edellyttää asianomaisten liiteosapuolten yksimielisyyttä.

Artiklan 4 kappaleen 3 kohdassa määrätään kohdemaan luettelosta poistamisesta. Liiteosapuolet harkitsevat sopimuksen ulkopuolisten kohdemaiden poistamista luettelosta, jos yksi osapuolista sitä pyytää. Kohdemaan poistamista koskevan pyynnön on perustuttava kohdemaan sisäisen tai ulkoisen tilanteen merkittävään kielteiseen muutokseen, EU:n aseidenviennin käytännesääntöjen kriteereihin tai muihin kansallisiin sitoumuksiin tai velvoitteisiin. Pynnön seurauksena asianomaisen liite-

osapuolet neuvottelevat viipymättä asianmukaisella tasolla yksimielisyyden saavuttamiseksi. Kyseinen kohdema poistetaan luettelosta, ellei sen säilyttämisestä olla yksimielisiä. Harkinnan kohteena olevan tuotteen vienti kyseiseen kohdemaan keskeytetään neuvottelujen ajaksi, jos joku liiteosapuoli sitä pyytää.

Artiklan 4 kappaleen 4 kohdassa sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan yhteisesti sovittua kohdemaaluetteloa. Kaikki sopimuspuolet suostuvat siihen, että ne eivät myönnä vientilupaa sopimuksen soveltamisalaa kuuluvan tuotteen viennille sopimuksen ulkopuoliseen kohdemaan, elleivät ne ole yhdessä ja yksimielisesti sopineet kyseisestä kohdemaasta. Tämä merkitsee sitä, että sopimuksessa tarkoitettujen tuotteiden siirtoa liiteosapuolten välillä voidaan yksinkertaistaa projektitulvalla, joka poistaa erillisen vientiluvan tarpeen liiteosapuolten alueiden väliltä, eikä erillistä loppukäyttäjätodistustakaan liioin tarvita tuotteiden siirroissa liiteosapuolille, koska ne ovat jo yksimielisesti hyväksyneet ennakkotietoon sisältyvät vientikohteet ja sitoutuneet artiklan 5 kappaleen mukaisesti varmistamaan loppukäytön silloin, kun tuotteita viedään edelleen kolmanteen maahan.

Maastavientiluvan myöntämisestä säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 2 ja 3 §:ssä. Luvan myöntämisen yleiset edellytykset on määritelty 3 §:n 1 momentissa, jonka mukaan maastavientilupaa ei myönnetä, jos lupa vaarantaisi Suomen turvallisuutta tai olisi Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan vastainen. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevat yleiset suuntaviivat.

Artiklan 5 kappaleessa säädetään loppukäytön varmistamisesta. Kaikki sopimuspuolet sitoutuvat hankkimaan todistuksen tuotteen loppukäyttäjistä vietäessä sopimuksen soveltamisalaa kuuluvia tuotteita sallittuihin sopimuksen ulkopuolisiin maihin, sekä vaihtamaan näkemyksiä asianomaisten liiteosapuolten kanssa, jos ne saavat jälleenvientiä koskevan hakemuksen. Jos tarkoitettu jälleenvientikohde ei ole sallittujen

vientikohteiden joukossa, neuvotteluihin sovelletaan tämän artiklan 4 kappaleen mukaisia menettelytapoja. Loppukäyttötodistuksen hankkimisesta on säännöksiä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 §:n 3 momentissa.

Artiklan 6 kappaleessa määrätään vientimenettelystä sopimuspuolten kesken. Sopimuspuolten alueiden välillä tapahtuvaa osien tai teknologian siirtoa liitteessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten sekä sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien valmiiden tuotteiden siirtoa yksinkertaistetaan projektiluvalla, joka poistaa kullakin siirtokerralla erikseen vaadittavan vientiluvan tarpeen. Projektiluvan nojalla tapahtuvan viennin osalta ei vaadita loppukäyttäjää koskevia asiakirjoja, ottaen huomioon sopimuspuolten tämän artiklan 3-5 kappaleen mukaiset sitoumukset. Kukin sopimuspuoli määrittelee projektiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevat ehdot, ottaen huomioon sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

Sopimus ei muuta loppukäyttäjätodistusta koskevaa pääsääntöä, mutta sen vaatimisesta luovutaan sopimuspuolten kesken tilanteessa, jossa sopimuspuolten välisiä siirtoja yksinkertaistetaan projektiluvalla. Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 § 3 momentissa todetaan, että maastavientiluvan myöntäjä voi velvoittaa luvan hakijaa antamaan loppukäyttäjätodistuksen. Sääntö ei tämän lainkohdan mukaan ole ehdoton. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista annetun valtioneuvoston päätöksen 4.4 sisältää tarkempia ohjeita loppukäyttäjätodistuksen hankkimisesta. Kansallinen päätösvalta on myös turvattu, koska kohdemaaluettelo ja sen muutokset hyväksytään yksimielisesti.

4 artikla. Vastakaupat (teollinen yhteistyö). Artiklan 1 kappaleessa määrätään vastakauppalveloitteesta luopumisesta ja luopumisen periaatteista. Sopimuspuolet pyrkivät löytämään toimenpiteitä, joilla nykyiset vastakauppoihin liittyvät vaatimukset voidaan korvata. Perimmäinen tavoite on pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen sopimuspuolten välisten puolustukseen liittyvien toimitusten osalta. Näistä toimenpiteistä sovitaan erikseen, ja niiden on perustuttava periaatteisiin, jotka on

määritelty 1 kappaleen 1–3 kohdissa.

Edellä mainittuihin periaatteisiin kuuluu 1 kohdan mukaan, että elleivät kansalliset tai kansainväliset julkisia hankintoja, kilpailua tai oikeudenmukaista kohtelua koskevat säännöt muuta edellytä, kukin sopimuspuoli pidättäytyy vaatimasta vastakauppoja korvaukseksi tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden hankkimisesta toiselta sopimuspuolelta.

Artiklan 1 kappaleen 2 kohdassa todetaan, että kukin sopimuspuoli pitää vuosittain tiliä muilta sopimuspuoilta saamistaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksista. Nämä tilit kootaan vuosittaiseksi vastakauppaselvitykseksi. Vastakauppataseesta laaditaan viiden vuoden välein arviointiraportti (3 kohta).

5 artikla. Tietojen luovuttaminen. Artikla koskee salassapitoa. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tai teknologiaa koskevia tietoja, joiden yksi sopimuspuoli katsoo edellyttävän turvaluokitukseen perustuvaa suojaa tietojen luvaton luovuttamista vastaan, pidetään turvaluokiteltuina tietoina kaikkien sopimuspuolten osalta, ja niitä käsitellään sopimuspuolten kansallisten lakien ja määräysten edellyttämällä tavalla.

Viranomaisten hallussa olevat sopimuksen 5 artiklassa tarkoitetut tietoaineistot ovat usein sellaisia, jotka ovat salassapidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla. 3 artiklassa mainitut markkinointisuunnitelmat sekä niiden perusteella annettavat ennakkotiedot ovat lisäksi salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 ja 20 kohtien perusteella, koska markkinointisuunnitelmat sisältävät myös liikesalaisuuksia ja koska tiedon antaminen niistä aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen ulkosuhteille, ottaen huomioon sen, että muut sopimuspuolet odottavat, että tietoja käsitellään luottamuksellisina.

6 artikla. Vahingonkorvausvastuu. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, ettei sopimuspuolella ole vahingonkorvausvastuuta asioissa, jotka liittyvät vientivalvontaa koskevan 3 artiklan 1 kappaleessa olevaan markkinointisuunnitelmien perusteella annettavaan ennakkotietoon eikä sellaisten toimenpiteiden johdosta, joihin on ryhdytty saman artiklan 3 kappaleen mukaisesti liittyen kohdemaan poistamiseen

kohdemaaluettelosta. Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että muusta vahingonkorvausvelvollisuudesta määrätään erikseen liitteissä.

Viejä kärsii vahinkoa, jos ennakkotiedon perusteella tehty markkinointityö menee hukkaan sellaisessa tapauksessa, että varsinaista vientilupaa ei sittemmin myönnetäkään. Tällaisessa tapauksessa viejällä ei ole oikeutta vaatia vahingonkorvausta ennakkotiedon antaneelta viranomaiselta.

Valtion vahingonkorvausvastuusta julkisyhteisönä säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 3 luvussa. Sopimuksen 6 artiklan määräykset eivät ole ristiriidassa sanottujen säännösten kanssa.

7 artikla. Konsultatiiviset menettelyt. Artiklassa määrätään sopimuksen soveltamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvistä yhteistyöjärjestelyistä sopimuspuolten välillä. Artiklan 1 kappaleessa määrätään perustettavaksi hallitustenvälinen konsultatiivinen ryhmä (HKR, englanniksi Governmental Consultation Group, GCG).

Artiklan 2 kappaleessa määrätään HKR:n tehtävistä. Sen yleisenä tehtävänä on varmistaa sopimuksen tehokas soveltaminen ja edistää sen päämääriä, pitäen mielessä puolustusteollisuusyritysten pitkäaikaisen toimintakyvyn ja edut. Kansallisen osallistumisen taso HKR:n toimintaan voi vaihdella tarpeen mukaan kulloistenkin neuvottelujen tarkoituksen mukaisesti. Kukin sopimuspuoli nimittää edustajan, joka toimii kansallisena yhteyshenkilönä. Yhteyshenkilöt koordinoivat HKR:n juoksevia asioita ja varmistavat, että kaikki sopimuksen soveltamisesta johtuvat kysymykset ratkaistaan viipymättä.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että HKR kokoontuu jonkin osapuolen pyynnöstä. Tarkoituksena ei siten ole perustaa määräajoin kokoontuvaa elintä, vaan HKR:n puitteissa neuvotellaan sopimuksen muista artikloista johtuvasta lisätystä neuvottelu- tai koordinoitintarpeesta aina, kun joku sopimuspuolista sitä pyytää. Yhteyshenkilöiden ja HKR:n välityksellä voidaan siis joustavasti sopia kulloinkin tarvittavasta kokoontumismuodosta ja -tasosta.

8 artikla. Liitteet. Artiklassa määritellään tilanteet, edellytykset ja menettelytavat liitteiden tekemiselle. 1 kappaleessa todetaan, että liitteen tekemisestä voivat sopia kaksi

sopimuspuolta tai useampi sopimuspuoli, joiden alueella omaisuutta omistavat yhtiömuotoiset, teollisuutta harjoittavat tai muut oikeushenkilöt fusioituvat tai ryhtyvät muuhun yhteistyöhankkeeseen. Nämä sopimuspuolet voivat kutsua muita sopimuspuolia osallistumaan neuvotteluihin ja liitteen tekemiseen. Liiteosapuoliksi voidaan yksimielisesti sovituin ehdoin hyväksyä lisää sopimuspuolia. Voidaan periaatteessa pitää mahdollisena, että liiteosapuoleksi valikoituu omilla ehdoillaan muun muassa jonkin sopimuspuolen asiakastaho, joka ei kuitenkaan osallistu omistukselliseen tai tuotannolliseen yhteistyöhön, tai myös sopimuspuoli sellaisenkin tuotteen osalta, jonka tuotanto osapuolen alueelta siirretään muun liiteosapuolen alueella toimivaan puolustusteollisuusyritykseen.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään liitteen vähimmäismuotovaatimukset. Liitteessä on mainittava ainakin liiteosapuolet ja sen soveltamisalaan kuuluvat puolustusteollisuusyritykset ja tuotteet. Artiklan 3 artiklassa todetaan, että liitteet ovat sen osapuoliin nähden sopimuksen erottamaton osa.

Tämän esityksen liitteenä on Suomen sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä allekirjoittama liite, joka ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Myös mahdolliset uudet liitteet voidaan saattaa Suomessa voimaan asetuksella edellyttäen, että ne eivät sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

9 artikla. Muutokset. Artikla koskee sekä sopimuksen että liitteiden muuttamista. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolet voivat yhteisestä suostumuksesta tehdä sopimukseen muutoksia. Muutokset toimitetaan kaikkien sopimuspuolten hyväksyttäväksi ja ne tulevat voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan.

Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että liitteitä voidaan muuttaa liiteosapuolten yhteisestä suostumuksesta. Menettely on sama kuin pääsopimusta muutettaessa, sillä eroavuudella, että hyväksyminen tapahtuu ainoastaan liitteen osapuolten välillä. Määräajat ja ratifioimis- tai hyväksymismenettely ovat samat kuin 1 kappaleessa mainitut.

10 artikla. Riitojen ratkaisu. Artiklassa

määrätään riitojen ratkaisumenettelystä. Sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat ratkaistaan HKR:n puitteissa käytävin neuvotteluin, eikä niitä saateta minkään kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen tai kolmannen osapuolen ratkaistavaksi.

11 artikla. Voimassaolon päättäminen. Artikla mahdollistaa sopimuksen voimassaolon päättymisen osapuolten yhteisellä päätöksellä. Mikäli sopimuspuolet tekevät yhteispäätöksen sopimuksen voimassaolon päättämisestä, ne neuvottelevat ja sopivat välittömästi keskenään järjestelyistä, jotka ovat tarpeen, jotta voimassaolon päättymisen seurauksia voidaan hallita mahdollisimman taloudellisesti ja oikeudenmukaisesti. Sopimuksen voimassaolo päättyy sopimuspuolten keskenään sopimana ajankohtana.

Liitteen voimassaolon päättämiseen sovelletaan samaa menettelytapaa kuin varsinaisen sopimuksen osalta.

12 artikla. Loppumääräykset. Artiklassa olevat loppumääräykset vastaavat Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksessa (SopS 3—5/1970) olevia muotoiluja. Artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että sopimus ja sen myöhemmät liitteet on ratifioitava tai hyväksyttävä kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään sopimuksen tallettajaksi Norjan hallitus, jonka huostaan ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään sopimuksen voimaantulosta. Sopimus ja sen myöhemmät liitteet tulevat voimaan sopimuspuolen osalta

kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään, että tallettaja toimittaa sopimuksen ja sen myöhempien liitteiden oikeaksi todistetun jäljennöksen kullekin sopimuspuolelle.

Artiklan 5 kappaleessa määrätään tallettajan muista velvollisuuksista. Tallettaja ilmoittaa kullekin sopimuspuolelle erityisesti: a) kunkin 2 kappaleessa tarkoitetun ratifioimis- tai hyväksymiskirjan vastaanottopäivästä ja b) sopimuksen ja sen myöhempien liitteiden voimaantulopäivästä kunkin sopimuspuolen

osalta.

Sopimuksen lopussa on todettu, että se on tehty yhtenä kappaleena englannin kielellä. Viralliseksi kieleksi valittiin käytännön syistä englanti, jotta muun muassa viennissä sopimuspuolten alueen ulkopuolelle voitaisiin käyttää yhtenäistä ja yksiselitteistä tekstipohjaa.

2. Lakiehdotuksen perustelut

2.1. Laki Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Lain 2 § sisältää säännöksen, jonka mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.2. Laki puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

4 §:n 4 momentti. Nykymuodossaan puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 §:n 4 momentissa oleva säännös sisältää valtuuden jonka mukaan tarkempia säännöksiä ja määräyksiä lupahakemuksen tekemisestä ja käsittelystä sekä lupahakemukseen ja loppukäyttäjätodistukseen sisällytettävistä tiedoista annetaan asetuksella ja puolustusministeriön päätöksellä. Ehdotuksen mukaan valtuussäännös saatettaisiin vastaamaan perustuslain asetuksenantovaltuutta koskevan 80 §:n täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusta sisällyttämällä siihen sopimuksessa oleva määräys

ennakkotietomenettelystä sekä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen (108/1997)

5 §:ssä oleva ennakkolausuntomenettely. Tämän ohella säännös saatettaisiin myös muilta osin vastaamaan perustuslain vaatimuksia, muun muassa asetustyyppien valinnan suhteen.

5 §:n 1 momentti. Nykymuodossaan puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään, että asetuksella ja sen nojalla puolustusministeriön päätöksellä annetaan yksityiskohtaisempia säännöksiä siitä, mitä tarvikkeita pidetään laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä siitä, miten ne ryhmitellään lupa-asioiden käsittelyä varten neljään tuoteluokkaan. Ehdotuksen mukaan säännös saatettaisiin vastaamaan perustuslain 80 §:n vaatimuksia. Säännöstä muutettaisiin siten, että todettaisiin, että yksityiskohtaisempia säännöksiä voidaan antaa joko valtioneuvoston tai puolustusministeriön asetuksella. Lisäksi täsmennettäisiin erikseen, mitä säännöksiä valtioneuvoston ja puolustusministeriön asetuksella voidaan antaa. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin yksityiskohtaisempia säännöksiä siitä, miten puolustustarvikkeet ryhmitellään tuoteluokkiin lupa-asioiden käsittelyä varten. Puolustusministeriön asetuksella taas annettaisiin yksityiskohtaisempia säännöksiä siitä, mitä tarvikkeita pidetään tässä laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina ja niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

3. Voimaantulo

Sopimus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan. Voimaantulo edellyttää kaikkien sopimuspuolten ratifiointia tai hyväksymistä. Hallituksen esityksen tekemiseen mennessä ainoastaan Norja on ilmoittanut hyväksymismenettelynsä loppuun viemisestä.

Esityksessä olevat lakiehdotukset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus. Myös hallituksen valmistelemaat asetusmuutokset ovat

tarkoitettut tulemaan voimaan samana ajankohtana.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, 3) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 4) taikka jos määräyksen tarkoittamista asiasta on voimassa lain säännöksiä 5) tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11,12 ja 45/2000 vp.).

Sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja edellyttää siten perustuslain 94 §:n mukaisesti eduskunnan suostumusta. Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimuksen 3 artiklan 4 kappaleen 4 kohta, 3 artiklan 5 kappale sekä 5, 6 ja 10 artikla.

Sopimuksen 3 artiklan 4 kappaleen 4 kohdassa sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan yhteisesti sovittua kohdemaaluetteloa. Kaikki sopimuspuolet suostuvat siihen, että ne eivät myönnä vientilupaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan tuotteen viennille sopimuksen ulkopuoliseen kohdemaahan, elleivät ne ole yhdessä ja yksimielisesti sopineet kyseisestä kohdemaasta. Tämä merkitsee sitä, että sopimuksessa tarkoitettujen tuotteiden siirtoa liiteosapuolten välillä voidaan yksinkertaistaa projektiluvalla, joka poistaa erillisen vientiluvan tarpeen liiteosapuolten alueiden väliltä, eikä erillistä loppukäyttäjätodistustakaan liiain tarvita tuotteiden siirroissa liiteosapuolille, koska ne ovat jo yksimielisesti hyväksyneet ennakkotietoon sisältyvät vientikohteet ja

sitoutuneet artiklan 5 kappaleen mukaisesti varmistamaan loppukäytön silloin, kun tuotteita viedään edelleen kolmanteen maahan.

Maastavientiluvan myöntämisestä säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 2 ja 3 §:ssä. Luvan myöntämisen yleiset edellytykset on määritelty 3 §:n 1 momentissa, jonka mukaan maastavientilupaa ei myönnetä, jos lupa vaarantaisi Suomen turvallisuutta tai olisi Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan vastainen. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa puolustustarvikkeiden maastavientä ja kauttakuljetusta koskevat yleiset suuntaviivat.

Artiklan 4 kappaleen 4 kohtaan sisältyvä määräys rajoittaa valtioneuvoston ja puolustusministeriön harkintavaltaa luvan myöntämisessä siitä, mikä se puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain mukaan on. Tällainen määräys koskettaa vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuutta ja kuuluu lainsäädännön alaan.

Artiklan 5 kappaleessa säädetään loppukäytön varmistamisesta. Kaikki sopimuspuolet sitoutuvat hankkimaan todistuksen tuotteen loppukäyttäjistä vietäessä sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita sallittuihin sopimuksen ulkopuolisiin maihin, sekä vaihtamaan näkemyksiä asianomaisten liiteosapuolten kanssa, jos ne saavat jälleenvientiä koskevan hakemuksen. Jos tarkoitettu jälleenvientikohde ei ole sallittujen vientikohteiden joukossa, neuvotteluihin sovelletaan tämän artiklan 4 kappaleen mukaisia menettelytapoja. Loppukäyttötodistuksen hankkimisesta on säännöksiä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun 4 §:n 3 momentissa. Sopimuksen 3 artiklan 5 kappaleen määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa määrätään, ettei sopimuspuolella ole vahingonkorvausvastuuta asioissa, jotka liittyvät vientivalvontaa koskevan 3 artiklan 1 kappaleessa olevaan markkinointisuunnitelmien perusteella annettavaan ennakkotietoon eikä sellaisten toimenpiteiden johdosta, joihin on ryhdytty saman artiklan 3 kappaleen mukaisesti liittyen kohdemaan poistamiseen

kohdemaaluettelosta. Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että muusta vahingonkorvausvelvollisuudesta määrätään erikseen liitteissä.

Viejä kärsii vahinkoa, jos ennakkotiedon perusteella tehty markkinointityö menee hukkaan sellaisessa tapauksessa, että varsinaista vientilupaa ei sittemmin myönnetäkään. Tällaisessa tapauksessa viejällä ei ole oikeutta vaatia vahingonkorvausta ennakkotiedon antaneelta viranomaiselta.

Valtion vahingonkorvausvastuusta julkisyhteisönä säädetään vahingonkorvauslain 3 luvussa. Sopimuksen 6 artiklan määräykset eivät ole ristiriidassa sanottujen säännösten kanssa, mutta kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 artiklassa määrätään riitojen ratkaisumenettelystä. Sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat ratkaistaan HKR:n puitteissa käynnistyvin neuvotteluin, eikä niitä saateta minkään kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen tai kolmannen osapuolen ratkaistavaksi. Tällaisen määräyksen on katsottu perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 38/2000 vp kuuluvan lainsäädännön alaan.

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valtion täysivaltaisuutta sivuaa sopimuksen 3 artiklan 4 kappaleen 4 kohta, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat olemaan myöntämättä vientilupaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla tuotteella johonkin sopimuksen ulkopuoliseen valtioon, jolleivät kaikki liiteosapuolet ole yksimielisesti hyväksyneet toimitusta kyseiseen määränpäähän.

Perustuslakivaliokunta on perustuslain esitöiden pohjalta katsonut perustelluksi lähteä siitä, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa yhteiskunnassa ja jotka vain vähäisessä määrin vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät sellaisenaan ole ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuussäännösten kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp, PeVL 45/2000 vp ja PeVL 6/2001). Sopimuksen 3 artiklaan 4 kappaleen 4 kohtaan sisältyvän määräyksen ei voida katsoa vaikuttavan valtion täysivaltaisuuteen kuin vain vähäisessä määrin eikä sen näin ollen voidaan katsoa olevan ristiriidassa nykyaikaisen täysivaltaisuuskäsitteen

kanssa. Näin ollen sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön mukaisesti voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksityksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Turussa 9 päivänä kesäkuuta 2001 Tanskan kuningaskunnan,

Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Turussa 9 päivänä kesäkuuta 2001 Tanskan kuningaskunnan, Suomen tasavallan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki

puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetun lain (242/1990) 4 §:n 4 momentti ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 1 momentti laissa 197/1995, seuraavasti:

4 §

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen tekemisestä ja käsittelystä, ennakkolausunnon ja ennakkotiedon hakemisesta ja käsittelystä, lupahakemukseen ja loppukäyttäjätodistukseen sisällytettävistä tiedoista, loppukäytön varmistamisesta sekä tilastointia varten toimitettavista tiedoista.

5 §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin puolustustarvikkeiden ryhmittelyä tuoteluokkiin lupa-asioiden käsittelyä varten. Puolustusministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä tarvikkeita pidetään tässä laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Laki

puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetun lain (242/1990) 4 §:n 4 momentti ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 1 momentti laissa 197/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset lupahakemuksen tekemisestä ja käsittelystä sekä lupahakemukseen ja loppukäyttäjätodistukseen sisällytettävistä tiedoista annetaan asetuksella ja puolustusministeriön päätöksellä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen tekemisestä ja käsittelystä, ennakkolausunnon ja ennakkotiedon hakemisesta ja käsittelystä, lupahakemukseen ja loppukäyttäjätodistukseen sisällytettävistä tiedoista, loppukäytön varmistamisesta sekä tilastointia varten toimitettavista tiedoista.

5 §

5 §

Asetuksella ja sen nojalla puolustusministeriön päätöksellä annetaan yksityiskohtaisempia säännöksiä siitä, mitä tarvikkeita pidetään tässä laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä siitä, miten ne ryhmitellään lupa-asioiden käsittelyä varten neljään tuoteluokkaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin puolustustarvikkeiden ryhmittelystä tuoteluokkiin lupa-asioiden käsittelyä varten. Puolustusministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä tarvikkeita pidetään tässä laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

SOPIMUS

TANSKAN KUNINGASKUNNAN, SUOMEN TASAVALLAN, NORJAN KUNINGASKUNNAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN VÄLILLÄ PUOLUSTUSMATERIAALIALAN TEOLLISUUDEN YHTEISTYÖN TUKEMISESTA

JOHDANTO

Tanskan kuningaskunnan hallitus,

Suomen tasavallan hallitus,

Norjan kuningaskunnan hallitus ja

Ruotsin kuningaskunnan hallitus,

(jäljempänä ”sopimuspuolet”), jotka

palauttavat mieleen Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen 7 päivänä marraskuuta 2000 allekirjoitetun puitesopimuksen puolustusmateriaalialan yhteistyöstä, jonka mukaan sopimuspuolten tavoitteena on laajempi yhteistyö taloudellisen, teknisen ja/ tai teollisen hyödyn saamiseksi yhteistyöhön osallistuville maille;

palauttavat mieleen, että sopimuspuolten puolustusministerit ovat ilmaisseet toivovansa pohjoismaisen puolustusteollisuuden kehittämistä edelleen siten, että sen kilpailukyky pohjoismaisilla ja kansainvälisillä markkinoilla paranee, ja katsovat, että tuotannon uudelleenorganisoinnin tulisi mahdollisuuksien mukaan rakentua puolustusteollisuuden osaamiskeskusten ja keskinäisten riippuvuussuhteiden varaan;

ovat tietoisia siitä, että kaiken tähän sopimukseen perustuvan toiminnan on oltava sopusoinnussa Tanskan, Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyyden, Norjan ETA-jäsenyyden ja Tanskan ja Norjan NATO-jäsenyyden sekä näistä jäsenyyksistä

AGREEMENT

BETWEEN THE KINGDOM OF DENMARK THE REPUBLIC OF FINLAND THE KINGDOM OF NORWAY AND THE KINGDOM OF SWEDEN CONCERNING SUPPORT FOR INDUSTRY COOPERATION IN THE DEFENCE MATERIEL AREA

PREAMBLE

The Government of the Kingdom of Denmark

The Government of the Republic of Finland
The Government of the Kingdom of Norway and

The Government of the Kingdom of Sweden,

(hereinafter referred to as the ”Parties”)

Recalling the Nordic Framework Agreement, signed 7 November 2000 stating that the Parties will strive for increased cooperation within the field of defence equipment, to gain economic, technological and/or industrial advantages for the participating nations,

Recalling that Ministers of Defence of the Parties have expressed their wish to see further development of a Nordic defence industry, improving its competitiveness in the Nordic market and in the international market, and recognising that, where possible, a restructuring of production activities should be based on the concept of industrial Centres of Excellence and mutual interdependence;

Acknowledging that any activity undertaken under this Agreement shall be compatible with the EU membership of Denmark, Finland and Sweden as well as with Norway’s membership of the EEA and the membership of Denmark and Norway of NATO, and the obligations and commitments resulting from such membership;

johtuvien velvoitteiden ja sitoumusten kanssa;

ottavat huomioon, että puolustusteollisuusyritysten yhteensulautumisen seurauksena puolustusmateriaalialan keskinäiset riippuvuussuhteet ovat lisääntymässä, ja että tätä varten on tehty erilaisia alueellisia ja maailmanlaajuisia järjestelyjä, myös pohjoismaiden puolustusteollisuusyritysten kesken;
haluavat luoda teollista toimintaa helpottavat poliittiset ja oikeudelliset puitteet, lisätäkseen pohjoismaisen puolustusteollisuuden kilpailukykyä ja vahvuutta;

ovat tietoisia vahvan pohjoismaisen puolustusteollisuuden säilyttämisen hyödyistä sekä siitä, että huoltovarmuuden kannalta on tärkeää tukea sitä, että sopimuspuolten puolustusvoimien hankinnoista riittävä osa saadaan näiltä kotimarkkinoita edustaviksi katsottavilta tavarantoimittajilta;

haluavat noudattaa olemassa oleviin turvallisuusjärjestelyihin sisältyviä menettelytapoja, jotka liittyvät turvatarkastuksiin, turvaluokiteltujen tietojen siirtoon ja vierailuihin, voidakseen helpottaa teollista yhteistyötä vaarantamatta kuitenkaan turvaluokiteltujen tietojen suojaa;

haluavat yksinkertaistaa puolustusmateriaalin ja siihen liittyvien palveluiden siirtoa välillään ja haluavat varmistaa, että yhteistyön puitteissa tuotettujen laitteiden vientiä hoidetaan vastuullisesti ja sopimuspuolten kansainvälisten vientivalvontaan liittyvien velvoitteiden ja sitoumusten mukaisesti, ja erityisesti niiden kriteerien mukaisesti, jotka sisältyvät EU:n ministerineuvoston 8 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksymiin Euroopan unionin aseidenviennin käytännösääntöihin, joihin myös Norja on sitoutunut ja joita tulisi pitää vähimmäisvaatimuksena tavanomaisten aseiden siirtojen toteuttamisessa ja valvonnassa;

korostavat, että puolustusteollisuuden tuotannon uudelleenorganisoinnissa tulee ottaa huomioon tarve varmistaa sopimuspuolten huoltovarmuus sekä strategisesti tärkeiden resurssien oikeudenmukainen ja tehokas jakaminen ja

Taking into account that interdependence within the field of defence materiel is growing as a consequence of mergers in the defence industry; and that various arrangements to this effect have been concluded regionally and globally, also between defence industry entities in the Nordic countries;

Wishing to create the political and legal framework necessary to facilitate industrial operations in order to promote more competitive and robust Nordic defence industries;

Acknowledging the advantages of maintaining a strong Nordic defence industry, and the importance, from a security of supply perspective, of supporting a sufficient level of purchases for national defence forces of the Parties from these industries as home market suppliers;

Wishing to apply procedures relating to security clearances, transmission of classified information and visits, as laid out in existing security arrangements, with a view to facilitating industrial cooperation without undermining the security of classified information;

Desiring to simplify Transfers of Defence Materiel and related Services between them and wishing to ensure that exports of equipment produced in cooperation between them will be managed responsibly in accordance with Parties' international obligations and commitments in the export control area, especially the criteria of the European Union Code of Conduct on Arms Exports adopted by the EU Council of Ministers on June 8, 1998 and also adhered to by Norway which should be regarded as the minimum for the management of, and restraint in, conventional arms transfers;

Emphasizing that restructuring in the field of defence production must take account of the imperative of ensuring the Parties' security of supply, and a fair and efficient distribution and maintenance of strategically important assets;

Recalling the Parties' need to safeguard the supply of defence materiel to national defence forces in times of peace, crisis or war and taking into account each Party's other international commitments;

Recognizing that a closer industrial

ylläpito;
palauttavat mieleen sopimuspuolten tarpeen turvata puolustusmateriaalin saatavuus kansallisille puolustusvoimille rauhan, kriisitilanteen ja sodan aikana, ottaen huomioon kunkin sopimuspuolen muut kansainväliset velvoitteet;
katsovat, että puolustusmateriaaliteollisuuden tiiviimpää yhteistyötä tulisi tukea suhtautumalla joustavammin kansallisten vastakauppavaatimusten soveltamiseen;

ottavat huomioon asiaan liittyvät huoltovarmuutta koskevat kahdenväliset sopimukset, joita sopimuspuolet ovat tehneet keskenään;
ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä sopimuksessa:

- a) ”puolustusteollisuusyritys” tarkoittaa mitä tahansa liikeyritystä, teollista yritystä tai muuta oikeushenkilöä, jolla on omaisuutta kahden tai useamman sopimuspuolen alueella, joka tuottaa tai toimittaa puolustusmateriaalia ja siihen liittyviä palveluita ja joka on mainittu jossakin tämän sopimuksen liitteessä;
- b) ”tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet” tarkoittavat kaikkea puolustusmateriaalia, jonka vientiä jokin sopimuspuoli valvoo, ja jonka jossakin tämän sopimuksen liitteessä mainittu puolustusteollisuusyritys valmistaa sopimuspuolten alueella;
- c) ”liiteosapuolet” tarkoittavat niitä sopimuspuolia, jotka ovat tehneet keskenään liitteen.

2 artikla

Toimitusvarmuus

2.1 Sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden saatavuuden rauhan, kriisitilanteen ja sodan aikana kansallisten puolustusvoimien käyttöön. Tätä tarkoitusta varten liiteosapuolet sitoutuvat toimittamaan muille liiteosapuolille sen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tämän

cooperation in the defence materiel area should be supported by a more flexible approach to applying national industrial compensation requirements;
Taking into account the relevant bilateral agreements concluded between the Parties concerning the security of supply;

Have agreed as follows:

Section 1

Definitions

1. For the purpose of this Agreement:

- a.) ”Defence industrial entity” means all corporate, industrial or other legal entities having assets located within the territories of two or more of the Parties, producing or supplying defence materiel and related services and identified in an Annex to this Agreement;
- b.) ”Products covered by this Agreement” means all defence materiel subject to export controls by any of the Parties and manufactured within the territories of the Parties by an industrial entity identified in an Annex to this Agreement.
- c.) ”Annex Participants” means those Parties that have concluded an Annex.

Section 2

Security of Supply

2.1. The Parties undertake to ensure the supply of the products covered by this Agreement in times of peace, crisis and war for use by national military forces. To this end Annex Participants commit themselves to the supply of defence materiel to the other participants of that Annex, as specified in this section.

2.2. In order to implement paragraph 2.1, each Annex Participant will take measures as defined in paragraphs 2.3–2.7 to promote cooperation amongst the participants of that Annex on supply of the products covered by that Annex, with the aim of ensuring the adequacy of national military preparedness in this respect.

artiklan määräysten mukaisesti.

2.2 Pannakseen 2.1 kappaleen määräykset täytäntöön, kukin liiteosapuoli ryhtyy 2.3–2.7 kappaleessa määriteltyihin toimenpiteisiin edistääkseen kyseisen liiteosapuolten välistä yhteistyötä liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksissa, tarkoituksenaan varmistaa kansallinen puolustusvalmius näiltä osin.

2.3 Sopimuspuolet voivat esittää toivomuksen, että tietyt puolustusteollisuusyritykset pitävät yllä kriisi- ja/ tai lisäkapasiteettia tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitusten lisäämiseksi kriisitilanteen tai sodan aikana. Kyseiset sopimuspuolet vastaavat tämän valmiuden ylläpidon aiheuttamista ylimääräisistä kustannuksista. Tätä koskevista järjestelyistä määrätään asianomaisten puolustusteollisuusyritysten ja sopimuspuolten välisissä sopimuksissa.

2.4 Sopimuspuolet katsovat, että tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitusten priorisoinnissa yleensä noudatetaan tavanomaisen kauppataivan mukaisesti neuvoteltuja aikatauluja. Mikäli yksi tai useampi liiteosapuoli on mukana kriisitilanteessa tai sodassa, muut liiteosapuolet vaikuttavat aktiivisesti siihen, että niiden omalla alueella olevien puolustusteollisuusyritysten kanssa sovittujen aikataulujen mukaiset toimitukset tapahtuvat ajoissa. Ottaen asianmukaisesti huomioon kansainväliset velvoitteet tai vastaavat kansalliset näkökohdat, liiteosapuolet sitoutuvat järjestämään tai avustamaan kuljetuksia.

2.5 Jos yksi tai useampi liiteosapuoli pyytää kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita kriisitilanteen tai sodan aikana, liiteosapuolet neuvottelevat välittömästi keskenään yhteistyön hengessä asianmukaisella tasolla siten kuin 2.8–2.9 kappaleessa tarkemmin määrätään, varmistaakseen, että yksi tai useampi pyynnön esittänyt liiteosapuoli:

2.5.1 on etusijalla kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tilaamisessa tai toimitusten uudelleenjärjestelyssä. Tämä voi aiheuttaa tarpeen muuttaa olemassa olevia sopimuksia. Niiltä osin kuin tällaiset muutokset aiheuttavat lisäkustannuksia muille liiteosapuolille tai asiaan liittyville puolustusteollisuusyrityksille, pyynnön

2.3. The Parties may wish that certain defence industrial entities retain an emergency and/or surge capacity for increased supply of products covered by this Agreement in times of crisis or war. The Parties concerned will meet the extra cost of maintaining this capacity. The arrangements for this will be set out in the contracts between the relevant defence industrial entities and the Party (ies) involved.

2.4. The Parties recognise that prioritisation of supplies of the products covered by this Agreement will normally take place according to schedules negotiated under standard commercial practices. In the case of a crisis or war involving one or more of the Annex Participants, the other Annex Participants will actively facilitate timely delivery according to the schedules concluded with relevant defence industrial entities located in their own national territory. With due regard to international commitments or comparable national considerations, Annex Participants undertake to provide for or assist in transportation.

2.5. If an Annex Participant or Participants request(s) products covered by that Annex in the event of a crisis or war, the Annex Participants will immediately, in a spirit of cooperation, consult with each other at the appropriate level, as further described in section 2.8–2.9, in order to ensure that the requesting Annex Participant or Participants shall:

2.5.1. Receive priority in the ordering, or reallocation of supply, of products covered by that Annex. This may entail amending existing contracts. To the extent that such amendments give rise to additional costs for other Annex Participants or the relevant defence industrial entities, fair and reasonable costs must be met by the requesting Annex Participant or Participants.

2.5.2. Acquire products covered by that Annex from another Annex Participant's own stocks, based on reimbursement and/or replacement in kind, with due regard to that Party's international commitments or comparable national considerations.

esittäneen liiteosapuolen on vastattava oikeudenmukaisista ja kohtuullisista kustannuksista.

2.5.2 saa kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita toisen liiteosapuolen omista varastoista korvausta tai korvaavaa suoritusta vastaan, ottaen asianmukaisesti huomioon kyseisen sopimuspuolen kansainväliset sitoumukset tai vastaavat kansalliset näkökohdat.

2.6 Liiteosapuolten välistä, omista varastoista tapahtuvaa liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden siirtoa tai lainaamista koskevista ehdoista sovitaan hallitusten välisin järjestelyin. Tätä tarkoitusta varten liiteosapuolet käyttävät hyväkseen mahdollisuuksien mukaan olemassa olevia kahden- ja monenvälisiä järjestelyjä. Soveltaessaan näitä järjestelyjä liiteosapuolet tekevät parhaansa:

2.6.1 varmistaakseen, että liitteen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita on saatavilla ajoissa, jotta pyynnön esittänyt liiteosapuoli voi toimia kansalliseen turvallisuuteen liittyvän tilanteen edellyttämällä tavalla.

2.6.2 toimittaakseen liitteen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet oikeudenmukaisin ja kohtuullisin ehdoin.

2.6.3 varmistakseen, että liitteen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ovat käyttökelpoisessa kunnossa. Tuotteita toimittavat liiteosapuolet eivät kuitenkaan anna sitoumusta tai takuuta siihen, että tuotteita voi käyttää tuloksellisesti tiettyyn tarkoitukseen.

2.7 Jos jokin tilanne edellyttää suurempaa sotilaallista valmiutta, liiteosapuolet neuvottelevat keskenään asianmukaisella tasolla päästäkseen sopimukseen siitä, miten kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksia priorisoidaan.

2.8 Sellaisen kriisitilanteen tai sodan aikana, joka vaikuttaa yhteen tai useampaan sopimuspuoleen, liiteosapuolet neuvottelevat välittömästi keskenään ratkaistakseen mahdolliset ongelmat, joita liittyy kyseisen liitteen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimitukseen niiden omille puolustusvoimille. Tarvittavista järjestelyistä, jotka koskevat esimerkiksi 2.4–2.6 kappaleen mukaisten sitoumusten täyttämiseen tarvittavia rahallisia korvauksia, olisi sovittava viipymättä.

2.9 Kaikissa muissa olosuhteissa

2.6. Conditions for transfer or loan of products covered by an Annex between Annex Participants from their own stocks, will be the subject of governmental arrangement. For this purpose, the Annex Participants will as far as possible utilize existing bilateral and multilateral arrangements. In using such instruments the providing Annex Participants will deploy their best efforts to

2.6.1. Ensure that the products covered by the Annex are made available in time to enable the requesting Annex Participant to deal with situations relating to national security.

2.6.2. Supply the products covered by the Annex on fair and reasonable terms.

2.6.3. Ensure that the products covered by the Annex are in a serviceable condition. However, the providing Annex Participants will make no warranty or guarantee regarding performance for a particular purpose or use.

2.7. In a situation which requires increased military preparedness, the Annex Participants will consult with each other at the appropriate level in order to reach an agreement on how to manage priorities of supply for the products covered by the Annex.

2.8. In times of crisis or war affecting one or more of the Parties, Annex Participants will immediately consult together to solve potential problems regarding the supply of products covered by that Annex for their own military forces. Any necessary arrangements concerning for instance transportation or financial compensation necessary to fulfil commitments undertaken under section 2.4–2.6 should be agreed expeditiously.

2.9. In all other circumstances, the Parties as well as the relevant defence industrial entities within the Parties' territories will follow standard commercial procedures and practices, as well as abiding by any regulations pertaining thereto.

Section 3

Export Control

3.1. Export control legislation and

sopimuspuolet sekä sopimuspuolten alueella olevat asiaan liittyvät puolustusteollisuusyritykset noudattavat tavanomaisia kaupallisia menettelytapoja ja käytäntöjä sekä niihin liittyviä määräyksiä.

3 artikla

Vientivalvonta

3.1 Tällä sopimuksella ei muuteta sopimuspuolten vientivalvontaa koskevaa lainsäädäntöä ja määräyksiä. Tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden vientiin valtioihin, jotka eivät ole sopimuspuolia sovelletaan vientiluvan myöntävän sopimuspuolen lakeja ja määräyksiä.

3.2 Sopimuspuolet pyrkivät yhtenäistämään mahdollisuuksien mukaan vientivalvontaa varten laadittuja kansallisia puolustustarvikkeiden luokitteluja ja vientilupien myöntämiskäytäntöjä.

3.3.1 Myöntäessään vientilupia sopimuksen ulkopuolisiin maihin, sopimuspuolet noudattavat kansainvälisiä velvoitteitaan ja sitoumuksiaan, kuten YK:n turvallisuusneuvoston, Euroopan unionin tai ETYJ:n aseviennille asettamia rajoituksia.

3.3.2 Teollisuusyrityksille annetaan sopimuspuolten kansainvälisiin velvoitteisiin perustuva vientikielossa olevien kohteiden luettelo, jota tarkistetaan tarvittaessa.

3.4.1 Tiettyyn liitteessä mainittuun yhteistyöhön osallistuvat puolustusteollisuusyritykset toimittavat toimivaltaiselle viranomaiselle tietoja vientiin liittyvistä markkinointisuunnitelmistaan, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, sekä mahdollisista sopimuksen ulkopuolisista viennin kohdemaista. Asianomaisten liiteosapuolten toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat nämä suunnitelmat yhteistyössä voimassaolevan lainsäädännön ja menettelytapojen mukaisesti. Viranomaisten saavuttamaa yksimielisyyttä pidetään ennakkotietona puolustusteollisuusyrityksille niiden markkinointia varten.

3.4.2 Sopimuksen ulkopuolisen kohdemaan lisääminen luetteloon teollisuuden toivomuksesta edellyttää asianomaisten liiteosapuolten yksimielisyyttä.

regulations of the Parties are not amended by the present Agreement. Exports to a non-party of products covered by this Agreement, shall be governed by the laws and regulations of the Party issuing the export license.

3.2. The Parties will seek to harmonize, to the extent possible, relevant national classifications of defence equipment for export control purposes, and licensing practices.

3.3.1 In granting export licenses to non-parties, Parties will observe their international obligations and commitments, i.a. restrictions on arms exports imposed by the UN Security Council, the European Union or the OSCE.

3.3.2 The industrial entities shall be provided with a list of destinations not eligible for exports due to Parties' international obligations, updated when necessary.

3.4.1 The defence industrial entities involved in a particular collaboration identified by an Annex, shall submit to the pertinent authority information from their export marketing plans regarding products covered by this Agreement and their possible non-party final destinations. These plans shall be examined in coordination between the respective administrations of the relevant Annex Participants, in accordance with existing legislation and procedures. The consensus thus achieved shall serve as guidance for the defence industrial entities in their marketing activities.

3.4.2 The addition of a non-party destination desired by industry requires consensus between the relevant Annex Participants.

3.4.3 Deletions of non-party final destinations, will be considered by the relevant Annex Participants upon request from any of these. The request to delete a final destination must be based upon a significant negative change in the internal or external situation of the recipient state with respect to the criteria in the EU Code of Conduct for Arms Exports or other national commitments or obligations. Requests shall lead to consultations

3.4.3 Liiteosapuolet harkitsevat sopimuksen ulkopuolisten kohdemaiden poistamista luettelosta, jos yksi osapuolista sitä pyytää. Kohdemaan poistamista koskevan pyynnön on perustuttava kohdemaan sisäisen tai ulkoisen tilanteen merkittävään kielteiseen muutokseen, EU:n aseidenviennin käytännėsääntöjen kriteereihin tai muihin kansallisiin sitoumuksiin tai velvoitteisiin. Pynnön seurauksena asianomaisen liitteen osapuolet neuvottelevat viipymättä asianmukaisella tasolla yksimielisyyden saavuttamiseksi. Kyseinen kohdema poistetaan luettelosta, jollei sen säilyttämisestä olla yksimielisiä. Kyseessä olevan tuotteen vienti kyseiseen kohdemaahan keskeytetään neuvotteluiden ajaksi, jos joku liiteosapuoli sitä pyytää.

3.4.4 Kaikki sopimuspuolet suostuvat siihen, että ne eivät myönnä vientilupaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan tuotteen viennille sopimuksen ulkopuoliseen kohdemaahan, jolleivät kyseessä olevan liitteen osapuolet ole yksimielisesti sopineet kyseisestä kohdemaasta.

3.5 Kaikki sopimuspuolet sitoutuvat hankkimaan todistuksen tuotteen loppukäyttäjistä viettäessä tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita sallittuihin valtioihin, jotka eivät ole sopimuspuolia, sekä vaihtamaan näkemyksiä asianomaisten liiteosapuolten kanssa, jos ne saavat jälleenvientiä koskevan hakemuksen. Jos tarkoitettu jälleenvientikohde ei ole sallittujen vientikohteiden joukossa, neuvotteluihin sovelletaan 3.4 kappaleen mukaisia menettelytapoja.

3.6 Sopimuspuolten alueiden välillä tapahtuvaa osien tai teknologian siirtoa liitteessä määriteltä käyttötarkoitusta varten sekä tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien valmiiden tuotteiden siirtoa yksinkertaistetaan projektiluvalla, joka poistaa kullakin siirtokerralla erikseen vaadittavan vientiluvan tarpeen. Projektiluvan nojalla tapahtuvan viennin osalta ei vaadita loppukäyttäjää koskevia asiakirjoja, ottaen huomioon sopimuspuolten 3.3–3.5 kappaleen mukaiset sitoumukset. Kukin sopimuspuoli määrittelee projektiluvan myöntämistä ja peruuttamista

between the relevant Annex Participants at the appropriate level in order to achieve consensus without delay. The destination in question shall be removed unless consensus is reached on its retention. A moratorium will apply on exports of the product in question to the destination in question for the duration of the consultation process, if any relevant Annex Participant so requests. 3.4.4 All Parties agree not to issue export licenses for export of a product covered by this Agreement to a non-party unless that destination has been agreed by consensus by the relevant Annex Participants.

3.5 All Parties shall undertake to obtain end-user assurances for exports of products covered by this Agreement to permitted non-party destinations, and to exchange views with the relevant Annex Participants if a re-export request is received. If the envisaged re-export destination is not among permitted export destinations, the procedures defined in paragraph 3.4 shall apply to such consultations.

3.6. The transfer between the Parties' territories of parts and technology for uses defined in the annexes, as well as the transfer of complete products covered by this Agreement, shall be simplified by use of a Project Licence which shall have the effect of eliminating the necessity for a separate export licence for each occasion. For transfers under a Project Licence documentation of end user will not be required, in the light of the Parties' undertakings in section 3.3–3.5.

The conditions for granting, withdrawing and cancelling a Project Licence shall be determined by each Party, taking into consideration their obligations under this Agreement.

Section 4

Industrial Compensation

4.1. The Parties shall seek measures to replace the present compensation requirements with the intention to achieve a long-term balance in defence related supplies between the Parties. These

koskevat ehdot, ottaen huomioon tämän sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

4 artikla

Vastakaupat

4.1 Sopimuspuolet pyrkivät löytämään toimenpiteitä, joilla nykyiset vastakauppoihin liittyvät vaatimukset voidaan korvata, saavuttaakseen pitkäaikaisen tasapainon sopimuspuolten välisten puolustukseen liittyvien toimitusten osalta. Näistä toimenpiteistä sovitaan erikseen, ja niiden on perustuttava seuraaviin periaatteisiin:

4.1.1 Elleivät kansalliset tai kansainväliset julkisia hankintoja, kilpailua tai oikeudenmukaista kohtelua koskevat säännöt muuta edellytä, kukin sopimuspuoli pidättäytyy vaatimasta vastakauppoja korvaukseksi tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden hankkimisesta toiselta sopimuspuolelta.

4.1.2 Kukin sopimuspuoli pitää vuosittain tiliä muilta sopimuspuolilta saamistaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksista. Nämä tilit kootaan vuosittaiseksi vastakauppaselvitykseksi.

4.1.3 Vastakauppataseesta laaditaan viiden vuoden välein arviointiraportti.

5 artikla

Tietojen luovuttaminen

5.1 Tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tai teknologiaa koskevia tietoja, joiden jokin sopimuspuoli katsoo edellyttävän turvaluokitukseen perustuvaa suojaa tietojen luvaton luovuttamista vastaan, pidetään turvaluokiteltuina tietoina ja niitä käsitellään sopimuspuolten kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti.

6 artikla

Vahingonkorvausvastuu

6.1 Sopimuspuolten ei katsota olevan vastuussa mahdollisista rahallisista

measures shall be agreed separately, and be based on the following principles:

4.1.1. Subject to national or international rules on public procurement, competition, or fair treatment each Party shall refrain from requiring industrial compensation for the procurement of products from another Party, covered by this Agreement.

4.1.2. Each Party shall keep account of supplies from the other Parties, covered by this Agreement, on an annual basis. These accounts shall be gathered into an Annual Compensation Account.

4.1.3. An Evaluation Report on the Compensation balance shall be drawn up every five years.

Section 5

Disclosure of Information

5.1. Any product and related technology covered by this Agreement, determined by one Party to require protection from unauthorised disclosure, and so designated by means of a security classification, shall be considered as classified and be handled in accordance with the national laws and regulations of the Parties.

Section 6

Liabilities

6.1. The Parties shall not be held liable for any eventual financial claims as a result of the guidance referred to in Art 3.4.1 or measures referred to in Art 3.4.3 of this Agreement.

6.2. Other rules concerning liabilities on the supply of products covered by this Agreement shall be agreed separately in the Annexes.

Section 7

Consultation Procedures

7.1. For the purposes of this Agreement, a Governmental Consultation Group (GCG) will be established.

7.2. It shall be the general responsibility of

vaatimuksista, jotka perustuvat tämän sopimuksen 3.4.1 kappaleessa tarkoitettuun ennakkotietoon tai 3.4.3 kappaleessa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

6.2 Muista tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden toimituksiin liittyvää vahingonkorvausvastuuta koskevista säännöistä sovitaan erikseen liitteissä.

7 artikla

Konsultatiiviset menettelyt

7.1 Tämän sopimuksen soveltamista varten perustetaan hallitustenvälinen konsultatiivinen ryhmä (HKR).

7.2 HKR:n yleisenä tehtävänä on varmistaa tämän sopimuksen tehokas soveltaminen ja edistää sen päämääriä, pitäen mielessä puolustusteollisuusyritysten pitkäaikaisen toimintakyvyn ja edut.

Kansallinen osallistuminen HKR:n toimintaan voi vaihdella tarpeen mukaan neuvottelujen tarkoituksen mukaisesti.

Kukin sopimuspuoli nimittää edustajan, joka toimii kansallisena yhteyshenkilönä. Yhteyshenkilöt koordinoivat HKR:n päivittäistä toimintaa, ja varmistavat, että mitkään tahansa tämän sopimuksen soveltamisesta johtuvat kysymykset ratkaistaan viipymättä.

7.3 HKR:n puitteissa neuvotellaan tämän sopimuksen muissa artikloissa mainitusta neuvottelujen tai koordinoinnin aiheesta aina, kun joku sopimuspuolista sitä pyytää.

8 artikla

Liitteet

8.1 Liitteen tekemisestä voivat sopia kaksi sopimuspuolta tai useampi sopimuspuoli, joiden alueella omaisuutta omistavat yhtiömuotoiset, teollisuutta harjoittavat tai muut oikeushenkilöt fuusioituvat tai ryhtyvät muuhun yhteistyöhankkeeseen. Nämä sopimuspuolet voivat kutsua muita sopimuspuolia osallistumaan neuvotteluihin ja liitteen tekemiseen. Liiteosapuoliksi voidaan yksimielisesti sovituin ehdoin hyväksyä lisää sopimuspuolia.

8.2 Liitteissä on mainittava ainakin liiteosapuolet ja sen soveltamisalaan kuuluvat puolustusteollisuusyritykset ja

the GCG to ensure the efficient operation of this Agreement and promote its aims, bearing in mind the long-term viability and interests of the defence industrial entities.

National participation in the work of the GCG may vary as appropriate depending on the reasons for consultation.

Each Party shall appoint a representative as a national Point of Contact. The Points of Contact shall coordinate the day-to-day functioning of the GCG, and assure an expeditious resolution of any issue arising from the operation of this Agreement.

7.3. There will be consultations in the GCG whenever a Party so requests, with reference to any of the purposes for consultation or coordination specified in other sections of this Agreement.

Section 8

Annexes

8.1. Annexes may be agreed between two or more Parties having corporate, industrial or other legal entities with assets located within their territories that engage in a merger or collaborative venture. These Parties may invite other Parties to participate in the negotiation and conclusion of an Annex. Further Parties may, on conditions to be agreed by consensus, be included among the participants of an Annex.

8.2. Annexes shall as a minimum identify Annex Participants, as well as Defence industrial entities and products covered.

8.3. The annexes shall form an integral part of the Agreement in relation to the Annex Participants.

Section 9

Amendments

9.1. The Parties may, by common consent, amend this Agreement. Amendments shall be submitted to all Parties for approval and enter into force on the thirtieth day following the date of receipt by the Depository of the last instrument of ratification, acceptance or approval.

9.2. Annexes may be amended by common consent among the Annex Participants. Amendments shall be submitted to all

tuotteet.

8.3 Liitteet ovat sen osapuolten osalta sopimuksen erottamaton osa.

9 artikla

Muutokset

9.1 Sopimuspuolet voivat yhteisestä suostumuksesta muuttaa tätä sopimusta. Muutokset toimitetaan kaikkien sopimuspuolten hyväksyttäväksi ja ne tulevat voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan.

9.2 Liitteitä voidaan muuttaa liiteosapuolten yhteisestä suostumuksesta. Muutokset toimitetaan kaikkien liiteosapuolten hyväksyttäväksi ja tulevat voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan.

10 artikla

Riitojen ratkaisu

Tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat ratkaistaan HKR:n puitteissa käytävin neuvotteluin, eikä niitä saateta minkään kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen tai kolmannen osapuolen ratkaistavaksi.

11 artikla

Voimassaolon päättäminen

Mikäli sopimuspuolet tekevät yhteispäätöksen tämän sopimuksen voimassaolon päättämisestä, ne neuvottelevat ja sopivat välittömästi keskenään järjestelyistä, jotka ovat tarpeen, jotta voimassaolon päättymisen seurauksia voidaan hallita mahdollisimman taloudellisesti ja oikeudenmukaisesti. Tämän sopimuksen voimassaolo päättyy sopimuspuolten keskenään sopimana ajankohtana.

Liitteen voimassaolon päättämiseen sovelletaan samaa menettelytapaa.

Annex Participants for approval and shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt by the Depositary of the last instrument of ratification, acceptance or approval.

Section 10

Disputes

Any disputes regarding the interpretation and implementation this Agreement will be resolved through consultation in the GCG, and will not be referred to any national or international tribunal or third party for settlement.

Section 11

Termination

In the event of a joint decision by the Parties to terminate this Agreement, they shall immediately consult and agree amongst themselves the arrangements required to manage the consequences of the termination in the most economical and equitable way. This Agreement shall then terminate on a date to be mutually agreed by the Parties.

The same procedures shall apply for the termination of an Annex.

Section 12

Final Provisions

12.1. This Agreement and subsequent Annexes shall be subject to ratification, approval or acceptance as may be required by national legislation.

12.2. Instruments of ratification, approval or acceptance shall be deposited with the Government of Norway, which is hereby designated as the Depositary.

12.3. This Agreement and subsequent Annexes shall enter into force for a Party on the thirtieth day following the date of receipt by the Depositary of the last instrument of ratification, approval or acceptance.

12.4. The Depositary shall transmit a certified copy of the Agreement and subsequent Annexes to each Party.

12 artikla

Loppumääräykset

12.1 Tämä sopimus ja sen myöhemmät liitteet on ratifioitava tai hyväksyttävä kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

12.2 Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Norjan hallituksen huostaan, joka täten nimetään tallettajaksi.

12.3 Tämä sopimus ja sen myöhemmät liitteet tulevat voimaan sopimuspuolen osalta kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tallettaja on vastaanottanut viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan.

12.4 Tallettaja toimittaa sopimuksen ja sen myöhempien liitteiden oikeaksi todistetun jäljennöksen kullekin sopimuspuolelle.

12.5 Tallettaja ilmoittaa kullekin sopimuspuolelle erityisesti:

a) kunkin 2 kappaleessa tarkoitetun ratifioimis- tai hyväksymiskirjan vastaanottopäivästä;

b) tämän sopimuksen ja sen myöhempien liitteiden voimaantulopäivästä kunkin sopimuspuolen osalta.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, hallitustensa asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Turussa 9 päivänä kesäkuuta 2001 yhtenä englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

12.5. The Depositary shall notify each Party of, in particular:

(a) the date of receipt of each instrument of ratification, approval or acceptance referred to in paragraph 2 above;

(b) the date of entry into force of this Agreement and subsequent Annexes for each Party.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed the present Agreement.

Done in Turku this 9 of June 2001 in a single original in the English language.

LIITE I

TANSKAN KUNINGASKUNNAN, SUOMEN TASAVALLAN, NORJAN KUNINGASKUNNAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN VÄLILLÄ TEHTYYN SOPIMUKSEEN

puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta

jonka kohteena on:

NAMMO AS — NORDIC AMMUNITION
COMPANY

1. LIITEOSAPUOLET

Tämän liitteen mukaiseen yhteistyöhön osallistuvat seuraavat edellä mainitun sopimuksen sopimuspuolet:

Suomen tasavalta

Norjan kuningaskunta

Ruotsin kuningaskunta

2. PUOLUSTUSTEOLLISUUSYRITYKSET

Tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvat seuraavat puolustusteollisuusyritykset sijaintinsa mukaisessa järjestyksessä:

Norjassa:

— Nammo AS, Raufoss

— Nammo Raufoss AS, Raufoss

Ruotsissa:

— Nammo Sweden AB, Lindsberg

— Nammo LIAB AB, Lindsberg

— Nammo LIAB AB, Björkborn, Karl-
skoga

— Nammo LIAB AB, Vingåkersverken,
Vingåker

— Vanäsverken AB, Karlsborg

— Hansson Pyrotech AB, Billdal

Suomessa:

— Nammo Lapua Oy, Lapua

— Nammo Lapua Oy, Lapuan tehtaat,
Lapua

ANNEX I

TO THE AGREEMENT BETWEEN THE KINGDOM OF DENMARK THE REPUBLIC OF FINLAND, THE KINGDOM OF NORWAY AND THE KINGDOM OF SWEDEN

Concerning Support for Industry Cooperation in the Defence Materiel Area

relating to

NAMMO AS — NORDIC AMMUNITION
COMPANY

1. ANNEX PARTICIPANTS

Parties to the above mentioned Agreement which participate in the cooperation under this Annex are

the Republic of Finland

the Kingdom of Norway

the Kingdom of Sweden

2. DEFENCE INDUSTRIAL ENTITIES

Defence industrial entities covered by this Annex are, by location:

In Norway:

— Nammo AS, Raufoss

— Nammo Raufoss AS, Raufoss

In Sweden:

— Nammo Sweden AB, Lindsberg

— Nammo LIAB AB, Lindsberg

— Nammo LIAB AB, Björkborn, Karl-
skoga

— Nammo LIAB AB, Vingåkersverken,
Vingåker

— Vanäsverken AB, Karlsborg

— Hansson Pyrotech AB, Billdal

In Finland:

— Nammo Lapua Oy, Lapua

— Nammo Lapua Oy, Lapua Plants,

— Nammo Lapua Oy, Vihtavuoren
tehtaat, Vihtavuori
— Nammo Lapua Oy, Leppävirran
tehtaat, Leppävirta

3. TUOTTEET

Tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ovat:

- pienaseiden ampumatarvikkeet
- keskikaliiperin ampumatarvikkeet
- käsikranaatit ja pyrotekniset tuotteet

- tykistön ampumatarvikkeet
- panssarintorjuntajärjestelmät ja -ampumatarvikkeet
- demilitarisointiin tarkoitettut tuotteet
- raketimoottorit

4. ERITYISET MÄÄRÄYKSET

Tähän liitteeseen ei sovelleta erityisiä määräyksiä.

Kaikki liiteosapuolet osallistuvat yhteistyöhön tasa-arvoina tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvien puolustusteollisuusyritysten kotimaina.

Lapua
— Nammo Lapua Oy, Vihtavuori Plants,
Vihtavuori
— Nammo Lapua Oy, Leppävirta Plants,
Leppävirta

3. PRODUCTS

Products covered by this Annex are:

- small arms ammunition
- medium caliber ammunition
- hand-grenades and pyrotechnical products
- artillery ammunition
- anti armour weapon systems and ammunition
- demilitarization
- rocket motors

4. SPECIAL PROVISIONS

No special provisions apply in this Annex.

All Annex Participants participate on an equal basis, being host nations to defence industrial entities covered by this Annex.